

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és eszaki egyesült

vasutak pultójában.

TELEFON-SZÁM: 57.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda-Részvénytársaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 131.

ELŐFIZETÉS
 HONLÁTON:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hónap 2 korona.
VIDÉKEN:
 Egy évre 28 korona.
 Egy hónap 2 k. 40 f.
HIRDETÉSEK:
 Tízszoros petit sor egyszer 20 fillér,
 minden következőnél 16 fillér.
 Nyolctör petty sora 40 fillér.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Kedd, április 20.

Mai számunk főbb közleményei:

- Banktárgyalások.
- Zselénszky Róbert gróf a gabonákról.
- Abdul Hamid szultán lemondása.
- Az aradi román zsinat.
- Katolikus egyesületek.
- A Magyar Benoid-gáz részvénytársaság közgyűlése.
- Turcsányi Olga esküvéje.
- A román etnográfiai estély.
- Kizárás az orvosszövetségből.
- Milliók házasság.
- Hírelet a Partos-Giaccomuzzi ügyben.

Bizánc ostroma.

Arad, április 19

Konstantinápoly alatt vannak az ujtörökök előőrsei. Nyomulnak a szaloniki-i, meg a drinápolyi hadtesteket egyesítő katonák s talán napokban telik, hogy egymásba esapjon a szultán birodalmának két fele s ontsa a testvér-életet, pusztítsa a házajabelit. A szultán, a fejbólintó, tedd ide, tedd oda császár, aki ép úgy ráhagyta az alkotmány riadóját, mint amilyen kegyesen látta az ujtörök tiszték fölkoncolását, remegve várja a polgárháború összecsapását s már a maga visszavonulását kínálja oda, ha ez a békének lehet az ára.

Féltő, hogy a készülő vérontást még ez az uralkodói elhatározás se válthatja meg. Amilyen iszonyattal gondoltunk a háborúra, amikor a magunk husát és szivét kellett volna

prédálni a szerb örület ellen, ugyanolyan érzés várja a török polgárháborút, ahol egymáshoz közel állókat uszit egymás ellen a meggyőződés kétféle volta. És ez a vérontás ugylátszik elmaradhatatlan: meg kell vívni óriás vér, a török hódító hadjáratokat is fölülmuló életpazarlás árán is, mert ezen áll a török birodalom sorsa.

Ujra Bizánc lett a keletrómai fővárosból Isztambullá vedlett város. Megint a feneketlen romlottságot jelentő, amelyben az egyház hatalmasai és a főurak minden más érdeket és vágyat alácsontabbnak és kevésbé jelentősnek tartanak a maguk anyagi és erkölesi birtokainak esoribatlan megtartásánál. Megint oly uralkodó székel benne, aki egy szemhunyorítás alatt a csöcselék prédájául dobja azokat, akik előbb hivei voltak, csak azért, mert a csöcselék aláztos hódolatán biztosabbnak érzi a trónját. Megint a sötétséget, a maradiságot védő ösiség áll ki sorompóba s tüzi ki védelmül a hagyományok nenyuljhozzám-virágát, hogy a hagyományokat továbbra is kihasználja a maga jóvoltára.

Az ujtörököknek is voltak bizonyára hibái. Talán az alkotmány mézesheteiben tulong-tul erőt vett rajtuk az önzés és több jutalmat szedtek, mint amennyi megillette volna őket. Kétségtelen hiba volt tőlük, hogy az al-

kotmányos országvezetőknek állandó ellenőrzői akartak lenni s a mellék-kormány szerepét játszották. De mindezek a hibák elenyésznek azok a szolgálatok mellett, amelyeket legjobban az ellenük támadt reakció világít meg.

Európát akartak teremteni a tunya, tudatlan, sorsába kábult és bigott Keletből. Alkotmányt akartak adni a felelősségre nem vonható hatalmak által kormányzott, tulzapordott, korrupcióban fetrgő hivatalnokok által közigazgatott népnek; jogokat a páriáknak, akik csak aláztoságot és engedelmisséget tanultak a szoftáktól. S alig pár hónapos az alkotmány, föltámad ellenük a fegyveres tömeg, boszut áll rajtuk az alkotmányért és a szofták vezetése alatt követeli, visszaszerzi tőlük a szellemi rabságot, a próféta nevében való akaratlan elnyomottságot.

Az ujtörököket elűzték a kormányzás székhelyéről, s most készülnek visszatérni oda az ottomán szövetség fegyvereivel, ágyúival. S mintha a két hadtest összeolvadt erejével egy új Ebtond állana Bizánc érekapuja előtt. Be kell zuzni az érekaput, a melylyel a középkor maradócai elakarják zárni Törökországot a szabadságjogok és a felvilágosodottság elől; rést kell hogy hasítson azon a francia forradalom óta mindenütt véresen előnyomuló igazság, hogy a

Főnökök.

Irta: Ádám Éva.

Erdeklődéssel vártam annak az afférnak a végét, melynek hőse egy főispán s egy vármegyei jegyző volt. Minden újságolvasó ismeri az esetet. A két urhoz, a személyükhöz semmi közöm. De az esetük: korrajz. Ezer és ezer esetben ismétlődik az életben. De az ajkak jól össze vannak szoritva, s nem mindig röppen el a vád. Csak olyankor vesszük tudomásul az ilyen mindennapos esetet, ahol egy kis skandalum is jár vele.

Az ur fogalmával jár a mérhetlen, ostoba góg, a szivtelenség. Alig vannak kivételek. A szegény emberrel születik az ösztön: ellenszenves neki minden ur. Magáért a fogalomért. Valamennyien szociálisták vagyunk. Ugyan melyik görnyedő, szürke, kiesiny, névtelen hivatalnoknak gyönyörűség az, ha a Főnök urat négyes fogaton látja elrobogni maga mellett az utcán s a nagyságos-méltóságos lovak ökölnyi sarat rugnak az arcába, míg földig hajolva kaplapot emel urának.

Ugyan melyik kis beamter repül a menybe a gyönyörűségtől, mikor főnöke feleségét selyemben, bársonyban roskadozva látja s rá gondol, hogy szegény életépárja rongyos és nem mehet ki a házból, mert megitélik.

Az ur és szolgálta, a gazdag és szegény fogalma, mindig harcot jelentett. Onmagát becsüli meg az, ki alárendeltjét megbecsüli. Magamtól lefelek szeretem az embereket, vonzódom az elhagyottakhoz, nyomorultakhoz. Még akkor is, ha nem hiszik el ezt. Ami tőlem fel-

felé esik, azt csak egyetlen esetben tudom becsülni. Ha látom, hogy a rang, a cím, a vagyon: eszköz az illető kezében magasabb erkölesi célok elérésére. De hányszor láttam az életben, hogy ezek az előnyök a buta gógót szolgálják csak! Milliószer láttam, hogy alárendeltje köszönését nem fogadja a főnök. Láttam, amint pirulva, szégyenkezve meghajlik az a fő... és láttam, hogy a következő órában hasonló alázattal üdvözölte fellebbvalóját, pedig az önértetén végig vágott a korbács. De csak azt merészelné megtenni, hogy ne köszönjön egyszer!

Egy igen jó családból való finom uri gyerekkel beszéltem a napokban. Az egyetemmet kellett otthagynia, nem volt pénze hozzá. Alás kellett gyorsan, rögtön. Vasúthoz ment. Gyakornoknak, vagy minek hívják.

Az izgalomtól sápadtan mesélte el: belépett az irodába. Tisztelettel köszöntötte ott levő főnökét. Meg se mordult rá. S mert többször elfordult ez: a fiu egy napon nem köszönt. A főnök durván rátámadt és megleckéztette. A folytatás, bár érdekes, de most mellékes.

Kérem: hát uriember az ilyen főnök, legyen az a világ bármily hivatalának főnöke? Uriember? Intelligens ember megteheti azt, hogy hozzá hasonló, sőt igen gyakran nála nál intelligensőbb alárendeltje köszönését ne fogadja?! Aki erre képes: az, az alattomos esunya boszura is képes és attól félnek. Pirulnak, lélekben megalázva sirnak, de hallgatnak. Elniök kell.

De, akit nyomorult sorsa rá nem kényszerít emberi méltóságát is elvetni a kenyérért:

az igen jól teszi, ha visszavág. Uri ember megkövetelheti az uri modort főnökétől is. Azon a címen, hogy műveltség, lélek, intelligencia mindenkit egyenrangúvá tesz, kevesebb fizetéssel is, rongyos ruhában is. Ezek az intelligens ember lelkéből kifolyó természetes törvények.

Fordítok a példán. Ahol csak egyik fél intelligens, annak meg azért kell fogadnia alatti-valója köszöntését, mert az megakarja tisztelni azzal. S ezt a megtiszteltetést fogadni, kötelesség. Ugyan ki s mi hatalom, tudna kényszeríteni engem arra, hogy száz és ezer ismerősöm iránt tiszteletet érezzek? Társadalmi érintkezésben élek ezer ismerőssel, kiknek sejtelve sincs magasabb rendű lélekmozdulásról. De lelkiközöségben csak azzal az egy-két lényvel vagyok vagy távolságon át: kinek lelke és szeme magasabb szemléletre született. Egy-két értékes barátom légiót ér meg azokból, kiket valaha ismertem.

Aki az emberi lélek méltóságát megérti, önlelkében érzi, nem alázzhat meg mást soha. Terhemre van mindenki, kinek lelkét nem érzetem meg.

Henyélni, uraskodni, a saját kötelességet mással, alárendeltjeinkkel végeztetni: hitvány dolog, főnök urak. Csak annyit követeljünk másoktól, mit magunk is megtennénk helyükben. Az urilelek a paragrafusba is lelket, melegeket, poézist viszen. Lélek nélkül semmiféle vállalkozáson sincs isten áldás. Műveltség nélkül nincs uri lélek. Igazságtalanság, butaság, rosszakarát, góg csak ott van, ahol intelligencia nincs. Jó hivatalnok csak ott van, hol jó főnök van.

népnek más célja, rendeltetése, joga, vágya lehet, mint az, hogy a hurikál édes másvilág gyönyöreire készüljön, s abban találjon kárpótlást mindazért, a mit életében a születés és a vakhit jogcíme alatt tőle megvonnak és elvesznek.

Banktárgyalások.

A kormány tagjai Bécsben. — Formula keresés. — Három napos értekezlet.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, április 19.

A magyar kormány tagjai ma délután a bécsi magyar házban Kossuth Ferenc lakosztályában megkezdették a szizifuszi munkát. Az osztrák kormánnyal tárgyalnak a bankprivilegium meghosszabbítása tárgyában. Egy szó sem szivárgott ki a párnázott ajtók mögött folyó értekezletekről, de — mint megbízható forrásunk mondja — a helyzetet a legpesszimistikusabban kell megítélni. Keresik a formulák legalkalmasabbikát. A magyar kormány szakreferensei holnap a *kartellbank* alapján részletkérdéseket vitatnak meg osztrák kollégáikkal és szerdán dől el, vajjon melyik formulában helyezhető el nagyobb megrázkódtatások nélkül mindaz az álláspont, mely a mai válságos helyzetből a megoldáshoz vezet.

Az érdekes eseményekről a következőket jelenti tudósítónk:

Döntő minisztertanács.

A kibontakozási akció bevezetőjeként vasárnap a magyar kormány Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter lakásán minisztertanácsot tartott, amelyen a már Bécsben időző Apponyi Albert gróf kultuszminiszteren kívül résztvett a kabinet valamennyi tagja. A döntőjelentőségű tanácskozás délelőtt 11 órakor kezdődött s délután fél 2-ig tartott.

A minisztertanács természetesen elsősorban a politikai helyzet került megvitatás alá. Wekerle miniszterelnöknek most volt először alkalma, hogy minisztertársainak legutóbbi audienciájáról, s az osztrák vezető politikussal folytatott tanácskozásairól referáljon. Ez a referáda, értesülésünk szerint, teljes fél óráig tartott, s arra Kossuth Ferenc miniszternek volt néhány észrevétele.

A minisztertanács második fele azzal telt el, hogy a kormány bizonyos irányokban megalapozta a kibontakozási akció egyes fázisaival szemben elfoglalandó álláspontját, s a követendő eljárásra nézve is megbeszélte néhány az egyöntetűséget biztosító irányelvet. Ugy értesültünk, hogy a mai tanácskozás egész folyamán az volt az uralkodó nézet, hogy a magyar kormánynak azzal a helyzettel kell számolnia, amely akkor áll elő, ha az osztrák kormánnyal a kartellbankra vonatkozólag holnap meginduló tárgyalások nem vezetnének eredményre.

Ebből a keretből kiindulva Wekerle miniszterelnök részletesen ismertette a mai konferencián azt a tervet, amelyről, mint egy *Wekerle-Andrássy-Kossuth-Szell kibontakozási tervezetről*, beavatott politikai körökben már régen beszélnek. A terv, hír szerint, alkalmas arra, hogy a bankkérdést a függetlenségi és a hatvanhetes pártok idevonatkozó elvi álláspontjának provizorius áthidalása mellett

bizonyos, még meg nem határozott időre kapcsolja, s a kuszált helyzetből való kibontakozást a kabinet teljes válsága nélkül is lehetővé tegye.

Ezt a megoldási tervet ismertette ma a minisztertanácsban a miniszterelnök, s ahhoz állítólag a kormány a maga részéről hozzájárult. Valószínű tehát, hogy a banktárgyalások eredménytelenségének konstatálása után következő kihallgatásokon Wekerle miniszterelnök és Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter ezen az alapon fogják előterjesztéseiket hozzájárulás végett a király elé terjeszteni. Röviden foglalkozott még a minisztertanács a Balkán több államával kötendő kereskedelmi szerződések ügyével is.

Az elutazás.

A hétfőn Bécsben a kormányok között kezdődő banktárgyalásokra vasárnap délután 5 óra 5 perckor Wekerle Sándor miniszterelnök Bárczy István dr. titkár kíséretében, Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter Tormay Géza dr. és Pallay Sándor dr. titkárok kíséretében, Sztérényi József kereskedelmi államtitkár, továbbá Papp Elek és Teleszky János dr. miniszteri tanácsosok, a bankkérdés magyar szakelőadói Bécsbe utaztak. Zichy Aladár gróf, ő felsége személye körüli miniszter vasárnap szintén Bécsbe utazott. Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter hétfőn érkezik Eberhardról Bécsbe. A banktárgyalások, amelyeket a két kormány szakelőadóinak bevonásával fognak folytatni, hétfőn kezdődtek; tartalmuk az eddigi megállapodások szerint két napra fog terjedni.

Egy későbbi távirat jelenti: Wekerle Sándor miniszterelnök, Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter, Zichy Aladár gróf ő felsége személye körüli miniszter, Sztérényi József államtitkár, Papp Elek és Teleszky István miniszteri tanácsosok, Pallay Sándor dr., Tormay Géza dr. és Bárczy István dr. titkárok kíséretében tegnap este 10 órakor Bécsbe érkeztek. Mindannyian a magyar házban szálltak meg. Apponyi Albert gróf, aki a tegnapi napot Eberhardon töltötte, ma reggel érkezett vissza Bécsbe.

Előzetes megállapodások.

Bécsből táviratozzák: Wekerle miniszterelnök ma délelőtt 11 órakor meglátogatta Bienerth báró osztrák miniszterelnököt és megállapodott vele abban, hogy a banktárgyalásokat ma délután 4 órakor a bankgassei magyar házban kezdik meg. A miniszterelnök ezután felkereste Kossuth Ferenc kereskedelmi minisztert és közölte vele ezt a megállapodást. Ezután értekezlet volt, amelyen a miniszterelnökön és a kereskedelmi miniszteren kívül Apponyi Albert gróf és Zichy Aladár gróf miniszterek, valamint Sztérényi József államtitkár is résztvettek. Az értekezlet után Wekerle miniszterelnök Bielinszky osztrák pénzügyminisztert látogatta meg, Sztérényi államtitkár pedig a külügyminiszteriumba ment. A ma délután 4 órakor kezdődő banktárgyaláson résztvesznek: Wekerle miniszterelnök, Bienerth báró osztrák miniszterelnök, Bielinszky lovas osztrák pénzügyminiszter és Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter.

A tárgyalások megkezdése.

A két kormánynak a bankkérdésben való tárgyalásai ma délután kezdődnek. A tanácskozásokat Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter gyengélkedése miatt a magyar miniszterium bankgassei épületének földszinti helyiségeiben fogják folytatni. Az első tanácskozás ma későn délután lesz, minthogy a magyar kormány itt időző tagjai résztvesznek

Pranger József, az Osztrák Magyar Bank vezértitkára szerencsétlenül járt fiának temetésén. Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter ma délelőtt több táviratot kapott Magyarországból, amelyekben tegnap tartott népgyűléseken hozott határozatok alapján felszólítják, hogy törhetetlenül tartson ki a bankkülönítés álláspontja mellett. Wekerle miniszterelnök és Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter a délelőtti folyamán tanácskozott Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszterrel.

Az értekezlet után Wekerle miniszterelnök Bielinszky osztrák pénzügyminisztert látogatta meg, Sztérényi államtitkár pedig a külügyminiszteriumba ment. Ide jött később Apponyi gróf is, aki Aerenthal külügyminisztert látogatta meg. Délután 3 órakor a kormány Bécsben időző tagjai résztvettek Pranger József szerencsétlenül járt fiának temetésén.

A tárgyalások eredménye?

Bécsből táviratozzák: Most már bizonyosra vehető, hogy a két kormány azért ült össze, hogy a megegyezés hiányát és a tárgyalás eredménytelenségét konstatálják. Valószínű, hogy ez még a mai tárgyalásokon bekövetkezik és Wekerle holnap jelentheti a királynak, hogy az osztrák kormány elutasította a kartellbank formuláját. Nem bizonyos, hogy Wekerle már ekkor benyújtja a kabinet lemondását. Kossuth Ferenc feltétlenül ragaszkodik ahhoz, hogy a bankkérdés becsületes megoldása legyen és kijelentette, hogy ehhez nevét és presztizsét köti. Kossuth szerdán fog megjelenni a felség előtt.

Az önálló bankért.

Veszprémből táviratozzák: Óváry Ferenc képviselő ma ezernél több polgár nevében táviratot küldött Kossuth Ferencnek Bécsbe, amelyben kéri, hogy tartson ki az önálló bank mellett. Kossuth a következő távirattal válaszolt:

Szives süngönyödet, mely bizalmatokról tanuskodik, köszönettel vettem. Minden lehetőt elkövetek igaz ügyünk érdekében.

Kossuth.

Még egy új formula.

Bécsből táviratozzák: Mielőtt a két kormány összeült volna, — hír szerint — egy újabb formulát talált az osztrák kormány. A formulát Bielinszky pénzügyminiszter eszelte ki, de a banktárgyalás előtt nem árulták el senkinek. A két kormány hír szerint ezen az alapon fog tárgyalni. Bielinszky a bankkérdést katonai kérdéssel akarja komplikálni és azt hiszik, hogy ilyen módon a kibontakozás sikerülni fog.

Bécsből táviratozzák: Bizonyos politikai körök azt hiesztelik, hogy a bankkérdés fiaskót szenved és Wekerle, Kossuth valamint Apponyi sikertelenül térnek vissza. Ez esetben Andrássy gróf kap megbízást a kabinetalakításra.

Kossuth nyilatkozata.

Bécsből táviratozzák: Tegnap, este mikor a miniszterium tagjai leszálltak a vonatról, Kossuth Ferencel a Magyar Hirlap egyik munkatársa beszélgetést folytatott.

- Azért jöttünk Bécsbe, — mondotta Kossuth, — hogy a bank dolgát az osztrák kormánnyal letárgyaljuk.
- Milyen módon történik a tárgyalás?
- Azt hiszem pontonként fogunk tárgyalni.
- Milyen eredmény várható?
- Hogy mennyiben lesznek akadályok, mennyiben nem, arról nem nyilatkozhatom. Nem vághatok elébe az eseményeknek.

A banktárgyalások.

Bécsből táviratozzák éjjel: Ma délután négy órakor kezdődtek meg a banktárgyalások Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter hivatalos helyiségében a bankgassei magyar házban. A tárgyaláson magyar részről Wekerle Sándor miniszterelnök, Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter, Sztéryni József államtitkár, Papp Elek és Teleszky János miniszteri osztálytanácsosok, osztrák részről Bienert báró miniszterelnök, Bielinszky lovag pénzügyminiszter és Wimmer Nándor osztályfőnök vettek részt. A tanácskozást háromnegyed hétkor félbeszakították. Holnap a szakreferensek tárgyalnak a részletkérdésekről.

Bécsből táviratozzák: A tanácskozás befejezése után Sztéryni államtitkár, a sajtó egybegyűlt képviselői előtt, a következő hivatalos nyilatkozatot tette:

Ma délután megkezdődött a tárgyalás a két kormány között a bankügyben. A tárgyaláson, amelyet Kossuth Ferenc gyengülése miatt a magyar házban tartottak meg, osztrák részről Bienert báró, Bielinszky lovag és Wimmer osztályfőnök; magyar részről Wekerle Sándor, Kossuth Ferenc, Sztéryni József, Papp Elek és Teleszky János vettek részt. A tárgyalást, amely 7 órakor ért véget, egyelőre megszakították. Holnap a szakreferensek tárgyalnak. Április 21-én újabb tanácskozás lesz a két kormány között.

Bécsből táviratozzák: Illetékes forrásból jelentik, hogy a szakreferensek holnapi tárgyalása a kartellbank alapján fog lefolyni, amelyre a magyar kormány összes tagjai szolidárisak. Minden ellenkező hírt önkényes kombinációknak minősítenek. A két kormány szerdán folytatja a tárgyalásokat.

Bécsből táviratozzák: Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter a holnapi nap folyamán meg fogja látogatni Aerenthal báró külügyminisztert.

SPORT.

+ Ifjúsági labdarúgó mérkőzés. Rendkívül érdekes, sportesemény játszódott le ma vasárnap délután az aradi Athletikai Klub sporttelepén. A modern testedző sportok egyik legszebbikének hódolt ott két középiskola ifjúságának választott csapata: a főgimnázium és tanítóképző ifjúsága. A mérkőzést sok száz főre menő közönség, ifjúság nézte végig, sőt városunk nem egy előkelőségét is ott láttuk. A mérkőzést a két csapat eldöntetlen eredménnyel 1:1 goal aránnyal játszotta végig s annak nem egy alakulása nyújtott élvezetes szórakozást a lelkes és izgatott publikumnak. Biró ifj. Vass Gusztáv, az AAK. titkára volt. A mérkőzéseket többször megismétlik, belevonják a reál és kereskedelmi iskolákat is s ugyanez az intézetekre atletikai versenyek rendezését fogja kérésrevezetni a klub.

Katolikus egyesületek.**Az autonóm kat. kör és a kat. háziasszonyok szövetségének megalakulása.**

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 19.

Két katolikus egyesület, az Autonóm Katolikus Kör és a Katolikus Háziasszonyok Szövetsége tartotta vasárnap délelőtt alakuló közgyűlését az aradi városháza dísztermében. Először a háziasszonyok szövetsége alakult meg egy igen látogatott közgyűlésen, melyen gróf Károlyi Gyuláné elnökölt s melyen mint vendég megjelent Prohászka Ottokár székesfehérvári püspök is.

A lelkes hangú elnöki megnyitó után egy budapesti kiküldött, Wüsterne urnő szólalt fel a katolikus nők országos szövetsége nevében. Majd Prohászka püspök mondott költői szárnyalású buzdító beszédet, fejtegetve annak a szerepnek jelentőségét, amely a mai társadalomban a nőre vár. Következett ezután a tisztikar megválasztása. Alelnökök Lőcs Rezsőné, Múlek Lajosné, Róka Józsefné és Varjassy Arpádné lettek. A többi tisztviselőt legközelebb választják meg.

Amint a közgyűlést az elnökönő berekesztette, nyomban utána megtörtént az Autonóm Katolikus Kör megalakulása. Károlyi Gyula gróf főispán elnökölt az alakuló közgyűlésen. A főispán jobbán Prohászka püspök, baloldalán pedig Lakatos Ottó minorita rendfőnök ült. Károlyi Gyula gróf üdvözölte a megjelenteket és kéri Prohászka püspököt, hogy mutassa meg az utat, amelyen haladva a kitűzött cél felé juthatnak.

Nagy figyelemben tartotta meg beszédét Prohászka püspök. A modern világ áramlataival szemben — ugymond — feltétlenül szükségesnek tartja, hogy Aradon az Autonóm Katolikus Kör megalakuljon. Ennek a Körnek hiteket kell szerezni, akiknek Krisztus tanai szerint kell élni. Menjünk bátran neki a nagy célnak, amely emelni fogja Magyarországnak is az érdekeit. Legyen tagja az Autonóm Katolikus Körnek Arad minden katolikusa.

Prohászka püspök szép beszédét nagy éljenzéssel és általános helyesléssel fogadta a hallgatóság. Ezután megválasztották a tisztikart, amely így alakult meg:

Védnök: Csernoch János dr. esanádi püspök. Elnökök: Károlyi Gyula gróf főispán, Lakatos Ottó dr. minorita rendfőnök. Alelnökök: Andrányi Károly, Gutzjahr Mihály, Lőcs Rezső, Múlek Lajos dr., Róka József, Steigerwald Alajos, Szathmáry Gyula, Vásárhelyi József. Igazgatók: Háromy László dr., Schill József. Titkár: Lengyel Gyula dr. Másodtitkár: Kadas Lajos dr. Jegyzők: Keresztes Arzén, Szeberényi Lőrinc. Pénztáros: Hoffmann Antal. Ellenőr: Kovács Gyula. Ügyészek: Parecz Béla dr., Volesov Géza dr., Szalay Károly dr. Választmányi tagok: Almásy T. Pál, Avarffy Géza, Babó Iván, Biró Albert, Botka István, Böns Károly dr., Bokor Alajos, Bereczky Imre dr., Banovits László, Baross Ferenc dr., Burián János, Bozók Mátás dr., Buja Sándor, Ozédy Károly dr., Dániel Endre, Fohér Aladár, Guta József, Hady Antal, Hegedűs László, Haberegger György, Issekutz László dr., Jánossy Győző, Keresztes Gyula dr., Kráitz Lajos dr., Lehrmann Viktor, Láng János, Legskó János dr., Mütter Müller József, Minorita rendház, Mezey Andor, Nachtnébel Ödön, Nachtnébel Gyula, Priegl István dr., Reinheimer Gyula, Reicher Károly, Reinhart Gyula, Sármezey Endre, Schartner Sándor dr., Steiner Ferenc, Szalay Károly dr., Vass István dr., Vörzár Márton. I. Irodalmi szakosztály. Elnök: Bajthay Mihály. II. Társadalmi szakosztály. Elnöke: Nagy Orbán dr.

A közgyűlések után Prohászka püspök tiszteletére tegnap a minorita rendházban díszes ebéd volt, amelyen a város katolikus társadalmának sok előkelősége vett részt. A lakomán

toasztokat mondtak: Lakatos Ottó dr. Prohászka Ottokárra, Prohászka Lakatosra, Múlek Lajos dr. Károlyi Gyula grófra, Szathmáry Gyula Károlyi grófra és Prohászka Károlyi gróf Múlekre, Biró Albert Lakatosra és Varjassy Arpád bólafalvi Fekete Miklósról. A székesfehérvári püspök tegnap délután utazott el Aradról.

A Magyar Benoid-gáz részvénytársaság közgyűlése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 19

Arad város egyik szolid és reményekre jogosító gyártelepe az elmúlt vasárnap délelőtt tartotta harmadik évi közgyűlését, melynek éltető lelke Lészay Ottó kiváló tehetségű vezérigazgató, aki a Benoid-gáz világítást hazánkba hozta s itt rövid idő alatt már is nagy sikerekkel terjeszti. A közgyűlés lefolyásáról tudósítónk a következőkben számol be:

Az Arad-Csanádi Egyesült Vasutak gyűléstermében szép számban megjelent részvényesek érdeklődése mellett tartotta meg a Magyar Benoid-gáz részvénytársaság a harmadik évi rendes közgyűlését. Sármezey Endre elnök üdvözölve a megjelenteket, megállapította, hogy 21 részvényes 696 részvény képviselőben megjelent s így a közgyűlés határozatképes volt. Elnök a jegyzőkönyv vezetésére Mandl Vilmos dr. társasági ügyészt, annak hiteletésítésére Mezey Andor és Goldschmidt Sándor részvényeseket kérte fel.

(Igazgatósi jelentés.)

Ezután Lészay Ottó vezérigazgató előadta az igazgatósi jelentést, mely kiemeli, hogy az iparvállalat ismét a forgalom emelkedésével számolhat be, amennyiben az 1907. évi 330,000 korona forgalommal szemben, 1908. évben a befutott megrendelések összege 368,000 koronát tesz ki.

Örömmel adhatunk — ugymond — hírt Benoid világítási rendszerünk újabb tökéletesedéséről, amennyiben sikerült a légszuszítványnál oly nagy szenzációt keltő invertvilágítást a Benoidra is alkalmazni, miáltal világításunk a villamvilágítást nemcsak intenzívításban és olcsóságban mulja felül, hanem még az újabb rendszerű volfram égőknél is sokkal szebb dekoratív hatással bír. Nevezetes körülménynek tekintjük, hogy az elmúlt év folyamán sikerült Marosludas községgel 80,000 korona értékben a szerződést megkötni, úgy, hogy alkalmunk nyílik a nevezett községben egy automatikus kis gázgyárat felállítani s reméljük, hogy Marosludas község példáját mihamarább más községek is követni fogják. Nem kerültek el figyelmünket az épen most annektől tartományok gazdasági viszonyai sem, ahova az elmúlt évben mintegy 6000 korona értékben exportáltunk. Mindent elkövettünk, hogy üzleti összeköttetéseink Bosznia-Hercegovinával élénküljenek s reméljük, hogy a jövő közgyűlésen e tekintetben is nagyobb üzletkötésekről adhatunk hírt.

(A nyereség felosztása.)

Lészay Ottó vezérigazgató ezután felolvasta a zárómérleget és a nyereség- és veszteségi számlát az 1908. üzletévről és a felügyelő-bizottság jelentését. A mutatkozó 24,259 korona 20 fillér nyereségből az igazgatóság 5 százalékos osztalék kifizetését javasolja, valamint a tartalékalap 1000 koronával való rendkívüli dotálását, míg a fennmaradt 1573 korona 39 fillér az 1909. évre vitetik át. A III. számú szelvény április 19-étől ezek szerint 10 koronával váltatik be az Arad-csanádi gazdasági takarékpénztárnál és az Aradmegyei takarékpénztárnál.

A közgyűlés egyhangulag elfogadta az igazgatóság javaslatát. A részvényesek nevében Kneffel Károly szólalt fel, hogy bizalomteljes elismerését kifejezze az igazgatóságnak, vezérigazgatónak, felügyelő-bizottságnak és a tisztviselői karnak, hogy az általános rossz üzleti viszonyok dacára oly meglepően szép eredményt sikerült elérni s a tartalékalap megre-

lelő dotálása mellett is a részvénytöke reális kamatozását ezuttal is biztosították.

A közgyűlés ezután egyhangúlag megválasztotta az eddigi igazgatókat és a felügyelőbizottsági tagokat, végül Mandl Vilmos dr. intézeti jogtanácsos előterjesztésére módosította az alapszabályok 2., 24. és 32-ik szakaszát.

A közgyűlés az elnök és az igazgatóság elttetésével lelkes hangulatban oszlott szét.

Az aradi román zsinat.

Pap püspök megnyitója.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 19.

Vasárnap délelőtt volt megnyitója az arad-egyházmegyei görög-keleti román zsinatnak. Az idei zsinat elé, mint már többször megírtuk, nagy érdeklődéssel néztek nemcsak egyházi, de politikai körökben is, mert a román nemzetiségi politika több érdekes kérdése szerepel annak napirendjén. A kongrua, a nemzetiségi iskolák ügye, a karánsebesi püspökség mind fontos aktuális kérdések, melyek bizonyára élénk vitákra adnak majd alkalmat. Már a tegnapi megnyitó ülésen is érintette ezek némelyikét Pap I. János püspök, aki a zsinati tárgyalásokon az elnöki szerepet viszi.

A megnyitóról, valamint a mai folytatólákos tanácskozásról itt következik tudósításunk:

Vasárnap délelőtt 10 órakor ünnepi istentisztelet volt a Tököl-téri görög keleti román templomban, a honnét a zsinati tagok átvonultak a román szeminárium dísztermébe. Itt mondotta el Pap püspök megnyitó beszédét, amely elé nagy kíváncsisággal tekintettek. Sokan hangoztatták ugyanis, hogy az elnök ki fog térni a sajtóban felhangzott elégtelenségre is. A püspök megnyitó beszédében hangoztatta először, hogy a román egyház tanítói és tisztviselői fizetésemelés iránti kérvényeket adtak be, az egyház vagyoni viszonyai azonban gyöngén állanak és így nincs remény arra, hogy a kéreéseket teljesíthessék.

— A kongrua-törvény — mondotta ezután — új helyzetet teremtett az egyháznál és nem mulaszthatom el, hogy ne kérjem egyházunk hű fiait, működjenek harmonikusan, békésen az új keretek között, az állam és egyház törvényeinek szigorú betartásával. Együttal elismerésünknek és köszönetünknek adjunk kifejezést amaz egyház- és kormányférfiak iránt, akik egyházunk felvirágoztatása munkájában résztvettek.

A püspök beszédét a békésebb csapatok megéljenezték, az ellenzék némán hallgatta. Ezután a zsinati tagok mandátumát adták ki igazolás végett.

A ma délutáni folytatólákos ülésen a referensek bejelentették, hogy 43 tag mandátumát rendben találták, 5 mandátumot pedig az állandó igazoló bizottsághoz tettek át. Megválasztották a zsinat jegyzőül Georgia és Deseanu egyházi tagokat, Taran, Pap Tivadar dr., Isaia Ardelean dr. és Mangdra dr. világiakat. A bizottságok megalakítása következett ezután. Az állandó igazoló bizottság tagjai lettek Deseanu Ardelean, Popa György dr., Marsieu Jusztin; a kérvényi bizottság: Beles Vazul, Petrovics Aurél és Burdán dr.; a költségvetési bizottság: Lázár Kornél, Grozda dr. és Fehér György. A szervező bizottság elnöke lett Mangra Vazul, az egyházi Hamsea Agoston, az iskolai Ciorogariu Romulusz, a pénzügyi Veliciu Mihály.

E bizottságok holnap délelőtt üléseznek, délután pedig megteszik jelentésüket a zsinatnak.

Abdul Hamid szultán lemondása.

Rasid effendi az új uralkodó.

Trónváltás Törökországban.

— Távirati tudósítás. —

Arad, április 19.

Konstantinápoly előtt állanak az ifjú törökökhöz hű katonai csapatok előőrvei. Még egy puskalövés sem történt és a belső zavarok által sújtott Konstantinápolyban máris óriási horderejű eredmények történtek a mai nap. A Yildiz kioszkban az intrikákban és udvaronc hizelgés közt megöregedett szultán készíti lemondását, szövegezi utolsó irádéját. Az ifjú-törökök alkotmányhűsége fényes diadalt aratott. A szultán detronizációja a külső beavatkozás elkerülését és a belső béke visszatérését jelenti. A felázadt katonaság visszatér kaszárnnyáiba és a szofták kezéből a néhány napig bitorolt hatalom átmegy Embervérrel nem fertőzött kezébe. A török alkotmány megkapta a vérkeresztséget és az a vér kimosta Abdul Hamid trónjának alapjait.

Ma érkezett távirataink a következőleg számolnak be a törökországi eseményekről.

Belső és külső veszedelmek.

Bizonytalanság.

Tegnap konzuli jelentések szerint Adanában a helyzet javult. Ellenben Tarzosban és egyéb falvakban a gyilkolások és fosztogatások egyre folynak. Merzinában a kajmakám erélyes föllépése helyreállította a nyugalmat. A helyzetet még mindig bizonytalanul itélik meg. A porta a diplomáciának állandóan optimista felvilágosításokat ad. A diplomácia nézete napról napra változik, mert a napi események tömegének behatása alatt áll. Az irányadó követségek remélik, hogy belső háború nélkül meg lehet oldani a válságot. Az általános helyzet és egyes riasztó események dacára óvakodni kell a nagy pesszimizmustól. Ugy látszik, hogy az izlam és a sok befolyásos erő, amely tekintettel a belső és külső veszedelmekre, megnyugtató szolgálat, erősebbeknek mutatkoznak, mint azok az ellenerek, amelyek karöltve a szaloniki-i és a drinápolyi hadtestekkel az ifjutörökök javára akarják a helyzetet fordítani és még egy esetleges trónváltással is szembenéznek. Nagyon sok, ha nem is minden, függ most a szultán ügyességétől, következetességétől és energiájától, esetleg időszerű engedékenységétől.

A helyzetről és a további fejleményekről most senki sem adhat biztos képet, mert nagyon sok függ a most egyáltalában nem mérlegelhető szuggesztív erőktől. Az éjszaka és a mai reggel nyugodtan telt el. Az egész sajtó egyetértést és nyugalmat hirdet. Az ottomán-unió proklamációja jó hatással van a lakosságra. A proklamációt 8 török lap, köztük az Ikdám és a Jeni Gazetta is közlik. A hivatalos lap egy külön kiadása kijelenti, hogy a tegnap Hademközből visszaérkezett csapatok nagyon megelégedetten tértek vissza. A lap ugyanis közli, hogy az intervenció következtében a Csataldsába érkezett csapatok lemondtak arról, hogy Konstantinápolyba jöjjenek és hogy semmi ok arra, hogy a lakosság nyugtalanodjon. Ezzel szemben a lakosság különböző tendenciózus kiadások és röpiratok nyugtalanítják. Az ulemák szövetsége rendkívüli munkásságot fejt ki. Folytonosan küldötteket mentet a kaszárnnyákba. A helyőrség fegyelme

látszólag javult. Tegnap óta újabb események nem fordultak elő.

Konstantinápoly hangulata.

Az európai sajtóban megnyilvánult pesszimizmus megítélése a legutóbbi napok eseményeinek és a mostani helyzetnek, valamint a közel jövőnek, úgy mint a flották előkészületeiről szóló jelentések, továbbá a hadi hajók kiküldéséről szóló hírek a kormányra és az egész lakosságra nagy hatással vannak s csak növelik a félelmet s az itt általában uralkodó pesszimizmust. Katonai körökből vett jelentések szerint az elmúlt héten 220 ifjú-török tisztet ölt meg a legénység. Ezek az állítások azonban természetesen ellenőrizhetetlenek. Az Ikdám jelenti, hogy Mikilini szigetnél 14 angol hadihajó van. A diplomáciát nem lepik meg az adana események, mert a konzuláris jelentések már hetek óta anarchisztikusnak mondták a helyzetet és komoly zavargásoktól tartottak. A mai török lapok komolyan foglalkoznak az Adana vidéki eseményekkel, hova egyelőre három-négy zászlóalj érkezett, hat pedig utban van oda. A meggyilkoltak száma igen nagy. Közöttük van a Jeni Gazetta híradása szerint két amerikai hittérítő is. Mohamedánokat csak csekély számban gyilkoltak meg. A Merzinába érkezett két angol hadihajón kívül újabbakat várnak oda. Az örmények itt is, más vidéken is, különösen pedig a forradalmi bizottságok felette izgatottak, ami természetesen hatással lesz magatartásukra is.

A főváros ostrom előtt.

Alkudozások.

Szalonikiból jelentik: Enver beynek a néphez, a hodzsákhoz és a szoftákhoz intézett tegnapi beszédére ma az „Ilmie“ nevű klerikális párt küldöttsége biztosította a komitét, hogy semmit sem tesz ellene, sőt csatlakozik hozzája. Csak a Mohamedie párttal szemben viselkednek óvatosan és ellenőrzik hivat.

Konstantinápolyból jelentik: A külföldi sajtóban közzétett szenzációs hírekhez hasonlóak tegnap óta az itteni sajtóban is terjednek, valószínűleg ifjutörök forrásból. A kormányköröknek a diplomáciával szemben ma délelőtt tett kijelentése azonban a híreknek határozottan ellentmondanak, amennyiben a helyzet konszolidálását helyezi kilátásba. Egyéb török körök is remélik, hogy, tekintettel a helyzet komolyságára, kibékülés vagy valamely más komoly fordulat várható, esetleg olyan formában, hogy az itteni mértékadó tényezők aggódva a belső és külső következményektől, engedni fognak és a múlt keddi események által megváltoztatott rendet ismét helyreállítják.

Mig egy verzió úgy szól, hogy a Csataldsába küldött képviselői delegáció eredménytelenül tért vissza, sőt megfenyegették, a külügyminiszter ma délelőtt egy nagykövet előtt kijelentette, hogy a Csataldsában időző csapatok csupán az alkotmány és a rend fenntartását követelik és hogy valószínűleg sikerülni fog velük megegyezni. Más jelentések szerint a Csataldsában gyülekező csapatok messzemenő követeléseket állítanak fel.

Török lapok jelentése szerint Adil, az it-

teni prefektus adlátusa, volt szalonikii polgármester és szerzesi és dramai képviselő tegnap Szalonikibe utazott, hogy ott csillapítson, más hír szerint, hogy tudósításokat közöljön.

Tegnap konzuli jelentések szerint az adanai helyzet javult. Tarzoszban és néhány más faluban állítólag tovább folynak a mézszárlások. Merzinában a kajmakám erélyes közbelépése helyreállította a rendet.

Nagy tartózkodással kell fogadni egyes, máskülönben illetékes orientalisták par distance-ítéleteit, a melyek csak elméleti ismereteken és újsághíreken alapulnak. Még a legilletékebb itteni tényezők, a rendelkezésükre álló összes segélyeszközökkel sem képesek teljesen követni az itt folyó belső processust, természetesen az egyes hajtóerőket sem. Így például a mohamedán papság, a képviselők többsége, a sajtó és más politikai körök még mindig nem érkeztek el a helyzet igazi felfogásához. Szintúgy ifju-török képviselői körökben sem tudtak megállapodni a követendő utra nézve. Az erre vonatkozó elhatározást nagy mértékben hátráltatja a belső és külső bonyodalmaktól való félelem. E fenyegető lehetőség bizonyára lényegesen hozzá fog járulni a megnyugtatóshoz, mire nézve a jelzett ottomán unió létesülésével már eredményes lépés történt. Nagy kérdés most, mily hatást fog ez az unió Szalonikira, Drinápolyra és a többi tartományra gyakorolni.

Konstantinápolyból táviratozzák: Izzet-basa, a visszatért nagyvezér hivatalos jelentést tett, hogy a szaloniki-i csapatok megnyugtatósára irányuló törekvése kudarcot vallott. A szultán életét féltik. Négy zászlóalj a szultán palotája előtt töltötte az éjjelt és csak másnap tért vissza a kaszárnnyába.

Konstantinápolyból táviratozzák: Hitelt érdemlő forrásból jelentik, hogy sok katona bocsánatot kért a tisztektől. Több képviselő elment a kaszárnnyába a katonákat megnyugtanni és ez sikerrel járt.

A szultán detronizálása.

A helyzet urai.

Konstantinápolyból jelentik: Az itt következő helyzetkép legnagyobb részben különféle diplomáciai missziók konzuli táviratain alapszik. Dacára ezen aránylag legjobb forrásoknak, mégsem mondható, hogy az összes adatok kifogástalanok lennének.

A három macedóniai vilajet, valamint Janina és Drinápoly összeköttetése az itteni központi hatalommal ez idő szerint megoldottnak tekinthető. Szkutariban a konzervatív és az ifju-török elemek egyensúlyozzák egymást és tartózkodóan viselkednek. Kis-Azsia általában szintén nyugodtabb, habár egyes ifju-török és katonai központokból éles tüntetésekről érkeznek hírek. Mindezen demonstrációk értékelésénél tekintetbe kell venni azoknak az ifju-török bizottság által történt inscenálását. Az ifju-török helyi bizottságok az említett európai vilajetekben fáradhatlan tevékenységet fejtenek ki, gondoskodnak a rend fenntartásáról, amelyet tényleg nem zavartak meg sehol sem. Egyes helyeken a reakciós vagy gyanus helyeket őrizet alá vették.

A drinápolyi és szalonikii csapatküldések tovább folynak és az ottani katonai tényezők valamint az ifju-törökök abban a reményben vannak, hogy csapataiknak a felvonulás sikerülni fog, mire majd annak befejezése után a hadsereg többi része is csatlakozik hozzá. Holnaputánig Csataldsában körülbelül egy hadosztály fog összegyűlni. Állítólag négy hadosztályt vagyis körülbelül 50,000 embert szándékoznak itt összegyűjteni, a mi elégséges volna Kon-

stantinápoly megfélemlítésére vagy megtámadására. Egy zászlóalj állítólag Spaltakule ellen vonult, a mely már a csataldsai erődítési vonalon belül fekszik. A csataldsai vonalon belül elhelyezett helyőrségek magatartásáról nincsenek megbízható hírek. A drinápolyi és szalonikii hadtest kerületében élénken folytatják a katonai készülődéseket. Néhány zászlóalj-kerületben a tartalékosokat, a honvédséget és a népfőlkelket is egybehívták. Az önkéntes és milícia-csapatok katonai szempontból természetesen nem nagy értékűek, ezek azonban tartaléklul szolgálhatnak az elvonuló reguláris csapatoknak. Az észak-albániai felajánlott önkénteseket egyelőre az albánok megbízhatlanságára való tekintettel, köszönettel visszautasították. Szintúgy nem fogadják el keresztény önkéntesek formációját vallási okokból.

Az említett vidékekről érkezett egybehangzó jelentések szerint az ifju-törökök *elhatározták a szultán detronizálását, ha nem enged, illetve nem mond le.* Vajjon e határozaton a különböző, ellentétesen működő befolyásokkal szemben meg fogják-e állni helyüket, oly kérdés, amely a legközelebbi napokban log eldőlni. A szultán a legutóbbi változással, amelyet itt is sokfelől neki tulajdonítanak, veszélyes és kockázatos lépést tett és nem lehetetlen, hogy a Csataldsában lévő csapatok vezéreikhez intézett felhívás, amely szerint legyenek tekintettel a haza komoly helyzetére, hatástalan lesz és amennyiben az ottani csapatoknak tényleg vezérei, *határozatuk végrehajtásához fognak látni.* A viszonyok ismerői azonban nagy számmal, továbbá előkelő diplomaták azon a véleményen vannak, hogy a Csataldsában koncentrált csapatok *békés győzelmet fognak aratni,* a szultán engedni fog és kibékülés jön létre. A jelenlegi válság kihasználására irányuló tervek alighanem meghiusulnának, mert a legesekélyebb külső válság esetén bizonyossággal várható, hogy nyomban abbahagyják a belső viszálykodást és a *külső ellenség ellen fordulnának.*

Konstantinápolyból jelentik: A Levant Herald külön kiadása jelenti, hogy az ulemák egyesülése, az ifju-török komité, a liberális unió, az örmény komité, az albán egyesület, a bolgár, görög és kurd egyesület, valamint más egyesületek és 8 török lap az alkotmány megmentésére ottomán unió néven egyesültek. A külön kiadás egyuttal közli az új szervezet programját.

A szultán lemond.

Konstantinápolyból táviratozzák: A szultán első kamarását és titkárát küldötte a nagyvezérhez azzal az üzenettel, hogy minden áron kössenek békét az új törökökkel. Ha a békének az ő személye volna az akadály, kész magát feláldozni.

Konstantinápolyból táviratozzák: Egyes körök remélik, hogy a helyzet dacára kibékülés várható.

Bécsből táviratozzák: A Neue Freie Presse ma délután 4 órakor külön kiadásban jelentette, hogy Törökországban trónváltozás előtt állanak. *Abdul Hamid szultán kijelentette, hogy Rasid effendi javára a trónról lemond.* A Yildizben a lemondás proklamációjának szövegén dolgoznak.

Készülődés Konstantinápoly bevételére.

Csapat összpontosítás.

Szalonikiból jelentik: A Szalonikiból és Drinápolyból elindult csapatok egyesültek. At-

vonultak Csataldsán és San Stefano közelébe érkeztek.

Konstantinápolyból jelentik: Hírlik, hogy a Csataldsába érkezett szalonikii és drinápolyi csapatok már Kucsuk Csekmedsében állanak és hogy 300 emberük ma este San-Stefanóba érkezik.

Konstantinápolyból jelentik: Kucsuk Csekmedsében állítólag 800 ember, Derkoszetben pedig állítólag már egy lovasszakasz áll. E csapatok állítólag kijelentették, hogy ha követeléseiket nem teljesítik és erre vonatkozólag nem adnak garanciákat, a szultánt lemondásra fogják kényszeríteni.

A legutóbbi jelentések szerint a drinápolyi és szalonikii hadtestkerület ifju-török tisztjei teljesen urai a helyzetnek. A tisztek ismét felügyeletet gyakorolnak az egész távirati forgalom felett és gondoskodnak a rendről és nyugalomról, amelyet sehol sem zavartak meg. Egyes helyeken a mohamedán papság és a régi regime más elemei szimpatizálnak ugyan a beállott változással, de nem mernek nyíltan opponálni.

Trapezunti jelentés szerint ott 4000 önkéntes és Erzinghiamban 15,000 ember áll készen arra, hogy Konstantinápoly ellen vonuljon.

Itteni mértékadó diplomáciai körökben még mindig az a vélemény dominál, hogy nem fog vérontásra kerülni a sor és legrosszabb esetben rendszerváltozás áll be.

Konstantinápolyból jelentik: Macedóniából jelentik, hogy ott nagy lelkesedés és áldozatkészség nyilvánul a Konstantinápolyba való vonulás iránt.

Délután 40 előkelő örményből álló küldöttség jelent meg a peraszi püspökkel élén a portán és tiltakozott az adanai és tarzusi mézszárlások ellen.

Izzet vezérkari főnök délután külön vonaton Cataldsába utazott, állítólag, hogy az odaérkezett csapatokkal tárgyaljon. E csapatok elővédje állítólag már elindult Konstantinápoly felé.

Szalonikiból jelentik: Májig innen és Serrésből öt katonavonat indult el Muragliba. Ma hat üteg gyorstüzelő ágyut tettek vonatra. Határozottan állítják, hogy a harmadik hadtest 15 zászlóaljból, egy önkéntes zászlóaljból, egy mitrailleuse századból, két eskadron lovasságból és egy hegyi tüzéregyből áll. Hírlik, hogy a második hadtest is csatlakozni fog a menethez.

Drinápolyból táviratozzák: Filipopolból és több helyről a csapatok utban vannak Konstantinápoly felé. Követelik, hogy a szultán vagy mondjon le a trónról, vagy semmisítse meg a legutóbbi változást és ismerje el az új török bizottság programját. Meg vannak győződve, hogy az új török bizottság akarata érvényesül.

Szalonikiból táviratozzák: Az új török bizottság védelmére egyelőre a 2-ik és 3-ik hadtest és két vegyes hadosztály felvonult. Az új török bizottság csapatait szűkbe az összes vasutak kezdik szállítani. Az elővéd csapatok közvetlenül Szaloniki előtt állanak és folyton nyomulnak előre. A hír a Yildiz palotában nagy rémületet idézett elő.

Konstantinápolyból táviratozzák: A csapatok folyton nyomulnak előre. A szaloniki-i tisztek célja az, hogy a szultán palotáját elpusztítsák.

Frankfurtból táviratozzák: A Frankfurter Zeitung jelenti, hogy a Fekete-

tengeren az orosz hajórajnak 3 sorhajója és 5 hadihajója látható reggel óta a vizeken a Boszporus bejáratától két óra járásnyira.

Ítélet a Pártos-Giaccomuzzi ügyben.

Egy hónapi fogház.

Távirati tudósítás.

Arad, április 19.

A maroshévízi dráma befejezést nyert. Az izgalmas bűnügy részvétre méltó áldozatainak igazságot szolgáltatott a bíróság. A hevesvérű, krakéler természetű Giacomuzzi megöléséért megbüntette ugyan a törvényszék a szánelmre rászolgált mérnököt, de ítéletével rehabilitálta őt. Egy hónapi fogházat szabott ki, a melyet kitöltöttnek vett és az izgalmas tárgyalás alatt sokat szenvedett Pártost azonnal szabadlábra helyezte a bíróság.

Az ítélethirdetésről a következőképp számolnak be távirataink:

A Pártos-Giaccomuzzi ügyben vasárnap reggel kezdődtek a perbeszédék. Az elnök reggel 9 órakor nyitotta meg a tárgyalást, még pedig rengeteg hallgatóság jelenlétében, mert az izgatottság a mai napon még fokozódott s ember ember hátán állt, hogy az esküdtek verdiktjét és az ítéletet meghallhassa.

Előbb az ügyész szólalt föl s félóraig tartó beszédében arra kéri az esküdteket, hogy Pártos Gyulát a szándékos emberölésben mondják ki bűnösnek. A vádlott az ügyész beszéde közben oly rosszul lett, hogy elájult s csak orvosi segítség utján tudták ismét magához téríteni.

Az ügyész beszéde után Bodolla Ferenc védőügyvéd szólott s nagyhatású beszédében arra kérte az esküdteket, hogy szerencsétlen védenéjét mentsék föl. De ha az esküdtek erre nem lennének hajlandók, úgy legföljebb gondatlanságból eredő emberölés vétségében kéri elmarasztalni Pártos Gyulát.

Az elnök ezután megkérdezte Pártost, akar-e még valamit felhozni védelmére, de a roskadozó ember egyáltalában nem is tudott választ adni a kérdésre.

Miután az elnök megegyeszer rezummalta a kérdéseket, az esküdtek visszavonultak szobájukba s rövid tanácskozás után a következő verdiktet hirdették ki:

Arra a kérdésre: bűnös-e Pártos Gyula a szándékos emberölés bűntettében, az esküdtek szótöbbséggel *nem*-mel válaszolnak.

Arra a kérdésre: bűnös-e Pártos Gyula a gondatlanságból eredő emberölés vétségében, az esküdtek *igenlő* választ adnak.

A törvényszék e verdikt után visszavonult s csakhamar kihirdette az ítéletet, mely a következőképp hangzik:

A marosvásárhelyi esküdttörvényszék Pártos Gyula mérnököt gondatlanságból eredő emberölés vétségében mondja ki vétkesnek, s ezért a 92. §. alkalmazásával *egy hónapi fogházbüntetésre itéli*. Ezt az egy hónapot azonban a törvényszék a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek veszi s így a vádlottat azonnal szabadlábra helyezi.

A védőügyvéd megnyugodott az ítéletben, ellenben az ügyész, a 92. §. alkalmazása miatt, semmiséget jelentett be.

Az ítélet az egész városban nagy megnyugvást keltett.

A román etnográfiai estély.

★

Minden népnek a legnagyobb büszkesége, ha alkalma van bemutatni idegennek, vagy rokonnak, az őt karakterizáló szokásokat, viseletet, nemzeti zenéjét és táncát. A legféltékenyebben őrzik ezeknek kultuszát és nem bocsátanak meg annak, aki valamelyiket megsérti vagy kigunyolja. E sorok írója tanuja volt annak, amikor egy erős magyar hazafias érzésű ur, egy táncost csak azért inzultált, mert a csárdást „boszton”-ban járta. Felelősségre vonta, miért gunyolja ki a magyar táncot, amikor ezt a teremben senki sem merészelte megtenni. A csárdás, az csárdás. Eredetiségéből kivétkeztetni nem szabad.

Az aradi román nőegylet vasárnap este a Fehér Kereszt dísztermében etnográfiai estélyt rendezett. Bemutatta a román népviseletet, néptáncokat és dalokat. Ritka alkalom ilyen pompás színvegyüléket, disztüingváltan izléses kiállítását látni. A legkülömbözőbb vidékek román viseleteit láthattuk, festői rendezésben. Hamarjában nem is lehet méltányolni azt a gondos fáradságot, munkát, amivel ez az estély járt. A főérdem *Oncu Miklós* képviselő feleségét, az elnököt illeti, aki fáradhatlanul buzgólkodott az estély sikere érdekében. Nem végzett hiábavaló munkát. Minden az előírt program szerint fényesen sikerült. De tartunk sort.

Este nyolc óra után kezdett tömegesen gyülekezni a közönség a táncterembe. A katonazenekar előtt egy keleti szőnyegekkal letakart, körül virágokkal díszített pódium állott. Itt mutatták be a táncokat. Színes, eleven képet nyújtott a terem. Az első sorokban katonai méltóságok, főpapok, előkelő hölgyek foglaltak helyet. Az elnöknek, — aki pazar fehér princeesse ruhát viselt, fekete díszítéssel, — mindenkihez volt egy szíves szava. Gondja volt rá, hogy a legnagyobb rend legyen. Az előkelőségek sorában jelen volt többek között *Verescu* krajovai prefektus (Romániából), csodaszép feleségével. Feltűnést keltett a papság és katonai uniformisok tarka tömegében egy román tüzérfőhadnagy, aki román katonai egyenruhában jelent meg. Számos hölgy gazdagon díszített román viseletben jött el. A papok, katonák, egyenruhák, román és egyéb viseletek, frakkok, szmokingok egy tarka tömegbe olvadtak egybe.

Amikor a nyitány eljátszása után öt pár jelent meg a pódiumon eredeti romániai nemzeti viseletben, a közönség viharos ovációval fogadta. A *horát*, a román nemzeti táncot lejtették s a párok a következőképpen voltak összeállítva: *Bocu Szevérné — Miclea. Montia Emilné — Hotarán. Serbán Flóra — Oprea. Bonciu Flóra — Krisán dr. — Jonescu Melanie — Morár Sándor.* A hölgyek arany és ezüst himzéssel gazdagon díszített és választékos izléssel kiállított jelmezekben jelentek meg. Hajukban egyszerű virág vagy hajdísz viseltek, a blouzuk elöl a mellén arany és ezüst tallórokkal ékesítve, az ujjak oldalt himzéssel, alól díszítéssel ellátva. Katrincajuk elöl-hátul dus ezüst himzésű. Nyakukon gyöngy, kaláris és egyéb díszítés. A férfiak egyszerű paraszt öltözékben, lábukon boeskorral. A legpazarabb kosztümöt *Bocu Szevérné* viselte, akinek öltözéke ez alkalomra direkte Romániából érkezett. A szép nemzeti táncot zajosan megtapsolták.

Nagy tetszést keltett a következő szám is, *Herbay Valéria* urnő éneke, aki erdélyi, később bánáti népdalokat adott elő pazarul kiállított bánáti jelmezekben. Szép, tiszta csengésű énekét frenetikusán megtapsolták.

Ezt követte a *Iugojana* (bánáti tánc) táncolta a következő négy pár hucsvideki román jelmezben: *Veliciu Romuluszné — Puskaru. Orosz Veturia — Popp, Jonescu Lucrecia — Lupea. Ivanovics Ella — Roxin.* A hölgyek viselete: áttört himzésű bő fehér szoknya, fehér ing, a bluz gazdag ezüst himzéssel, felette színes mellényke, dus ezüst himzés. A katrinca elöl bársonyra himzett ezüstdel, hátul apró arany himzéssel és rojtokkal. Fekete lakcsizma. A leányok színes szalagokból készített pártában, mely arany és ezüst tallórokkal van díszítve, az asszonyok ezüstdel ékesített főkötőben.

Következett az *ardoleana-kategana*, táncolták a következő párok hátszegvideki jelmezben: *Popea Mela — Német dr. Maniu Cornelia — Bucsan dr. Bogdán Lucia — Bejan. Pecurar Aurelia — Stanciu.* A hölgyek viselete: elöl fekete kötény. Fehér ing. A katrinca, hátul különböző színű himzéssel ellátva. A fején hátrakötött kázmir-kendő. Fekete és piros cipő. A férfiak: fekete orosz sapka, egyszerű fehér daróc ruha, kettő eszimat, kettő boeskort viselt. Feltűnést keltett *Popea Mela* grónyörű bukovinai jelmeze.

Ezután a *pepicior-t* táncolták a következő párok oravicvideki jelmezben: *Ádám Györgyné — Bogdan. Burdán Tódorné — Halmazsán. Csizmás Anna — Bocok.* A festői viseletek között *Ádám Györgyné* izléses öltözéke keltett feltűnést, aki táncával is általános tetszést idézett elő.

Nagy várakozással tekintett a közönség a következő szám, az *invartita* elé, amelyet szelistyei jelmezben: *Kozma Anna — Tintea, Tintea Anna — Kozma* lejtettek. A viselet a következő: hölgyek: fehér bluz, fehér szoknya, egyszerű fekete himzéssel, fekete bársony mellény, fekete katrinca. A főkötő fehér palyolattal átkötve. A férfiak: daróc nadrág, posztó és bőr bekecs, széles bőr öv, cipő. Maga a tánc, — egy szép forgó tánc — igen fárasztó és betanulása nagyon nehéz. A táncoló két pár bámulatatosan szép összetanultságban mutatta be. A produkciót zajos tapsvihar honorálta.

Legnagyobb sikert aratott azonban az utolsó szám, a *batuta-caluserul*, román nemzeti tánc bemutatása, amelyet nagy fáradsággal és ügyességgel *Montani, a Tribuna* munkatársa tanított be. Az ő vezetése alatt hat ifjú táncolta ezt a táncot szünni nem akaró tetszésnyilvánítás mellett.

Az estély sikeréből nagy rész illeti meg *Brediceanu* Tiberiusz.úr-t, aki az estély szép zenéjét komponálta és a rendezés nehéz munkáját végezte nagy buzgalommal.

Az estélyen a következő hölgyek vettek részt:

Asszonyok: Dr. Avramescu Vazulné (Radna), dr. Auszterveil Lászlóné, Boles Jánosné, Bocu Szevérné, Bogdán Kornélia (Agris), Bordos Heléna (Birkis), Bocok Heléna (Kisjenő), Bradeán Atanázsné (Radna), dr. Chirtopné, Bucher Käthe, Ciuhanda Györgyné, Curta Heléna, Fureinné (Buziás), Damján Vazulné (Brád), Dietrich Albertné ezredesné, Darleané (Borossebes), Dolga Magdaléna, dr. Fejér Györgyné (Kisjenő), belafalvi Fekete Miklósné vezérőrnagyné, Florianné őrnagyné, Ghibeles Lázárné (Pécska), Ghilezané (Módos), Goldis Lászlóné, Giorgia Jánosné, Gionlenscu Procopné (Radna), Grozda Aurélné (Buttyin), Hauslich Dávidné, Herbay alezredesné, Herbay Gyuláné, Herbay Valéria, Horvát Heléna, Janku Szabina (Zábrány), Janku Ileana (Zaránd), Joneskuné (Osues), Iszpravnice Szevérné, Lázárné (Prezest), Lázár Kornélné, Lépáné, Lucáné, Lelle Virginia, Morárné (Sajtyén), Munteánné (Telegd), Mihálini Miklósné, dr. Moncáné (Sikula), Moldovánné, Molnár Károlyné (Szentanna), dr. Mezin Valérné (Temesvár), Mihalénné (Borossebes), Német Jánosné, Noameuné (Kisszentmiklós), dr. Oncu Miklósné, Oroszné, Obadeánné (Nagybees-

kerék), Opreán Nesztorné (Nagyszentmiklós), Popovicsné, Pacné, Popeané (Brassó), Petrovics Aurélné (Nagylak), dr. Pop C. Istvánné, Popoviené, Rajcu Sebóné, Russu Sirianu Jánosné, Rozvány Lálné, Roxinné (Lippa), Russuné (Pécska), Szavuné, Szeculáné (Nagyvárad), Szimptionné (Mácsa), Stánné, Szerbné (Kétegyháza), Secula Axontné (Világos), Serbánné, Trajtler Andor dr.-né, Te-sitsné, Veliciu Romuluszné, Pinténné, Petrán Jánosné, Vácán Trajáné.

Leányok: Bocok Zsófia, Belu Leontina, Barbu Livia, Bak Judit, Bogdán C., Bogdán Hortensia, Cristea Olga, Ciureiu L., Ciorogaru H., Udariu Eroilia, Händl Róza, Jancu Aurica, Jancu Stefania, Jorgovic Mária, Jonesku, Isaac Lucia, Jonescu Emma, Lázár Mariora, Lepa Hájnalca és Dóra, Moise Emma, Morár Eleonóra és Flóra, Molnár Mária, Mézin Emma, Neanatu, Onuca Florica, Oasca V., Oprea Mária, Oprin Emilia, Ogris, Petrás, Pacu Lucia, Popeseu Mária, Rossu Flóra, Radován, Rozvány Mariora, Secula Cornelia, Serbán Florica, Varga Mária és Márta, Stefu Helena stb. stb.

Turcsányi Olga esküvője.

*

Mariházy — az előzményekről.

Mariházy Miklós kecskeméti szinigazgató és a felesége, Turcsányi Olga most Debrecenben vendégszerepelnek s a közönség rokonszenvével tünteti ki a művészpárt. Az új férj a nagy föltűnést keltett frigykötés előzményeiről ezeket mondta a *Debreceni Független Ujság* munkatársának:

— Amióta szinigazgató lettem, megtanultam azt, hogyha mindennap karfiolt eszünk — hát az unalmas. Ha mindennap beadom a publikumnak a színészeimet, hát akkor megunják őket. És ez a rövid indokolása annak, hogy a múlt év december végén felmentem Budapestre, hogy egy vendégszereplő művésznőt vigyek le magammal Kecs-kemétre.

A Népszínház sarkán vártam a villanyosra. Kettő elment előttem a „megtelt” táblácskával, a harmadikon vigül volt két hely. Fölszálltam és egy fekete ruhás hölgy ült velem szemben, akiben Turcsányi Olgára ismertem.

— Nagyszerű, sőt óriási — gondoltam, — hogy sehova se kell mennem. Itt van a vendégművésznő a villanyosban.

És bemutatkoztam Turcsányi Olgának, akinak rögtön meg is mondtam, hogy le akarom vinni vendégszerepelni. O aztán meg is hívott a Rákóczi-utcán levő lakására, hogy megbeszéljük a dolgot.

Másnap felmentem Turcsányi Olgához és megbeszélte, hogy január elején jön le Kecs-kemétre. Január 5-én tényleg le is jött és mesés sikerekkel játszotta a *Három feleséget*, *Lilit* és a *Nagymamát*. Van neki egy roppant öreg komornája, akinak meg mondta, mielőtt lejött:

— Most olyan fiúhoz megyek, akit tudom, hogy meg fogok szeretni.

— És igaza volt. Én is vettem neki egy szép csokrot, amelynek a szalagján aranybetűvel csak ennyi volt:

— Jó?

Ez ugyanis nekem szójárásom. Mindenre megszoktam kérdezni, hogy: jó? A siker oly briliáns volt, hogy megkértem Olgát, jöjjön le legközelebb megint és akkor majd egy más felírású csokrot fog kapni.

— Okvetlenül és kíváncsian várom — mondta és pár hét múlva lejött újra Kecs-kemétre. Ekkor együtt játszottuk a *Trilbyt*. A megígért csokron, amelyet az előadás alatt átadtam, ez a felírás volt:

— Igen?

Semmi egyéb. Mikor előadás után vacsoráznunk, akkor egy kis papiroson vissza fektet nekem Olga, ennyit: igen.

Aztán megígértem, hogy Pestre felkisérem, de a repertoárral volt egy kis baj. De hát dírek-

tor vagyok tán, vagy mi? És megváltoztattam a repertoárt és felutaztam Budapestre.

Felkerestem a lakásán Turcsányi Olgát. Szóba került sok minden, aztán a csokor, meg a felírása. Megkérdezte tőlem, hogy komolyan kérdeztem-e azt, hogy igen?

— Komolyan, amilyen komolyan csak lehet ezt a rövid, de nagyon sokat mondó szót kérdezni — feleltem. És maga komolyan felelte azt, hogy igen?

— Igen. Amilyen komolyan csak lehet ezt a szót — leírni.

— Akkor rendben van. Hol van a mama?

— A másik szobában.

A mama kijött és öt pere múlva már tudtuk, hogy március elején lesz az esküvőnk. Én amellett voltam, hogy március 2-án legyen, *Babi*, illetőleg Olga, azaz hogy hát — mégis csak Babi azt mondta, hogy 6-án legyen.

— Nem kell sokat teketóriázni — mondtam, — legyen csak 2-án.

— Igen ám, de ha nem lesz készen a ruha?

— felelte.

— Ha csak ez a baj, akkor rendben van.

A ruha még március elsejére készen lett. Itt aztán még rövidebb a történet. Másodikán meg volt az esküvőnk és egy néhány napra elutaztunk Bécsbe. Azután hazamentünk. Az én kecskeméti közönségem még tüntetőbb, még melegebb szeretettel fogadta a direktorának a feleségét, mint a vendég Turcsányi Olgát. Ez a Turcsányi Olga férjhezmenésének és az én nőülésemnek a története.

Zselénszky Róbert gróf a gabonaárakról.

A Vármegyei Gazdasági-Egyesület közgyűlése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 19

Vasárnap délelőtt 9 órakor tartotta az Aradvármegyei Gazdasági-Egyesület Zselénszky Róbert gróf elnöklete alatt ezidei rendes évi közgyűlést, az egyesületi tagoknak oly rendkívüli érdeklődése mellett, hogy a vármegye-háza nagyterme nagyon is szűknek bizonyult a közgyűlésre egybesereglett gazdaközönségnek befogadására.

Zselénszky Róbert gróf elfoglalván az elnöki széket, bejelentette, hogy a földmivelésügyi miniszter a közgyűlésen való képviseltetésével Csernovics Diodor dr. miniszteri tanácsost bizta meg, akit üdvözölve és a vármegye közönségének a megyeháza nagytermének átengedéseért köszönetét fejezve ki, egyszersmind az egybegyűlt gazdaközönséget is üdvözölte. Ezután megnyitó beszédében hangsúlyozta, hogy mezőgazdasági viszonyaink jelenleg elég kedvezőeknek mondhatók. Az utolsó termés ugyan átlagban csak közepes volt, de a már rég nem tapasztalt jó gabona árak pótolják a termés hiányosságát, úgy, hogy a végeredmény a legtöbb gazdaságban kielégítő volt. Egyébként a jelenlegi túl magas gabona árakat a gazdák szempontjából sem tartja örvéndetes dolognak, mert ilyen árak mellett már szenved a buza-fogyasztó, apad a liszt, illetőleg a buza-fogyasztás, túl kicsi lesz a zsemlye és hiába hanyatlanak később az árak, a liszt, illetőleg buza-fogyasztás csak lassan emelkedik megint, a zsemlye nagysága fölötté vontatva gyarapszik és talán soha sem éri el előbbi méreteit. A túl magas áraknak egy másik árnyoldala, hogy az import paritás eléréstől, idegen gabona önzönlük be a vámterületre.

A jó árakat a Széll kormány alatt megszavazott autonóm vámtarifának köszönhetjük, melyben először domborodott ki az agrár vámvédelem, minimális gabona vámoakkal, továbbá annak, hogy Ausztriával megkötöttük az 1917-ik évi érvényes vám- és kereskedelmi szerződést. A túl magas, tehát már egészségtelen árakat pedig nagyobbrészt a fedezetlen határidőüzleti já-

téknak tulajdonítja. Ugyanis a fedezetlen határidőüzleti játéknak egyik leggyakoribb folyamánya az áraknak évekre kiterjedő esése. Ebből az árképződésből kifolyólag senki sem mer buzákat gyűjteni, raktározni, minden buza-fogyasztó napról-napra él, a malmok csak az okvetlenül szükséges mennyiséget vásárolják és ha bekövetkezik, mint az utolsó években, egy-pár gyenge termés, alig állván rendelkezésre buza-készlet, rövid időn belül beáll a túl magas ár, melyet még fokoz egy vad hausse spekuláció. Az 1907-ben Ausztriával kötött vám- és kereskedelmi szerződésben Magyarország kötelezettséget vállalt arra, hogy a törzsei spekulációt törvényileg szabályozni fogja. Az ország kormányától tehát a gazdaközönség méltán elvárhatja, hogy ezen kötelezettségnek késedelem nélkül eleget tegyen, mert ez nemcsak a gazdáknak, de általában minden társadalmi osztálynak közös érdeke. Amidőn tehát a közgyűlést megnyitja, azon reményének ad kifejezést, hogy a kormány az erre vonatkozó törvényjavaslatot a legrövidebb időn belül a képviselőház elé fogja terjeszteni.

Az elnöki megnyitó után felhangzó éljenzés lecsendesültével Keller Iván ügyvezető titkár számolt be az egyesületnek múlt évi működéséről s ezzel kapcsolatosan öszzetartásra és tömörítésre buzdította a gazdákat, mi célból különösen azt ajánlotta, hogy községenként gazdakörököt igyekezzenek létesíteni, melyeknek támogatásával a gazdasági egyesület is évről-évre fokozottabb és eredményesebb munkálkodást fejthetne ki a gazdaközönség érdekében. Ezután ugyancsak Keller Iván az egyesület múlt évi zárszámadásait és a számvizsgáló bizottságnak erre vonatkozó jelentését terjesztette elő, melyeket a közgyűlés helyesléssel vett tudomásul. Kemény Szilárd titkár az egyesületi tagok létszámában beállott változásokról tett jelentést és az egyesületnek folyó évi költségirányzatát terjesztette elő, amit a közgyűlés szinte jóváhagyólag vett tudomásul.

Ezután a megbízatás lejártá folytán megüresedett 30 igazgató választmányi tagsági helynek a betöltése, továbbá egy számvizsgáló bizottsági elnöknek és két számvizsgáló bizottsági tagnak a választása következett. Választmányi tagokul a közgyűlés ugyanazokat választotta meg az elnökség javaslata alapján, akiknek mandátuma lejárt, a számvizsgáló bizottságba pedig elnöknek Cselkó Arpád, tagoknak pedig Abray Lajos és Török Géza s végül az időközben elhalálozott Sármezey Akos helyett választmányi tagul Kellner György törvényhatósági főállatorvos lett megválasztva.

A tárgysorozat utolsó pontja volt a földmivelésügyi miniszter által két gazdasági eseléd és két gazdasági munkás részére adományozott jutalomdíjak kiosztása. Ezen jutalomdíjakat az pedig egyenként 100 koronát Váasarhelyi József igazgató-elnök a kitüntetett eselédeknek és munkásoknak, névszerint Pantye Tódornak, Osvár Józsefnek, Szelezsán Mihálynak és Puskás Andrásnak lélekemelő beszéd kíséretében osztotta ki. Ielkükre kötve, hogy továbbra is azon az uton haladjanak, a melyen eddig és mintaképpül állitva fel őket a többi gazdasági eselédék és munkások előtt a kötelesség teljesítésben.

Végül az elnökség javaslata folytán elhatározta a közgyűlés, hogy az egyesületnek jelenleg fennálló függő adósságait konvertálja olyformán, hogy az egyesület székházára egy nagyobb és hosszú lejáratu, törlesztéses kölcsönt vesz fel. Ezek után Zselénszky Róbert gróf elnök köszönetét fejezve ki a gazda közönségnek a közgyűlésen való tömeges megjelenéseért, a közgyűlést bezárta és elrendelte a sorsolás céljából kitűzött tárgyak és eszközöknek az egyesület kiségzáda tagjai között való kisérsorolását. Ki lett sorsolva összesen mintegy 200 nyereménytárgy 116 tételben, több mint ezer korona értékben.

A közgyűlésen jelen voltak: Zselénszky Róbert gróf elnök, Váasarhelyi József igazgató-elnök, Friebeisz Miklós alelnök, Baross Ferenc dr., Csernovics Diodor dr., Dálnoki-Nagy Lajos, Gutzjahr Mihály, Haberéger György, Heiszler József, Kellner György, Mayerhoffer Lajos és Verzár Márton igazgató választmányi tagok, Keller Iván ügyvezető-titkár, Kemény Szilárd titkár, Jermann Pál pénztáros, továbbá Mateovits Béla, Nagy Orbán, Szalay Imre,

Vaja Antal, Kurunczi Sándor, Képiró Mihály, C. Farkas Sándor, Strifler Adám, Gulácsi István, Bodó Pál és még mintegy 1000 kisgazda.

Kizárás az orvosszövetségből.

A rendkívüli közgyűlés határozata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 19

Az Aradi Közlöny néhány héttel ezelőtt foglalkozott azzal az afférrel, amely Man Adolf dr. aradi, volt kórházi orvos és az aradi orvosszövetség között támadt. Megírtuk, hogy egy hétfői lap több cikket írt az aradmegyei közpórház belső ügyeiről. E cikkek egyikében szóvá tette azt, hogy Posgay István dr., a kórház igazgató főorvosa egyben törvényszéki orvos is s e minőségében halottakat boncol, a kórházban pedig sebészi teendőket végezve operál is. Az volt a cikk konkluziója, hogy ily módon az igazgató főorvos operáció közben megfertőzi a betegeket.

Az aradi orvosszövetségnek Man dr. kijelentése alapján tudomására jutott, hogy az említett közlemény Man dr. informálása alapján íródott meg. Ezért az orvosszövetség választmánya dorgálásra ítélte az orvost, s ezt az elmúlt hetekben tartott rendkívüli közgyűlés helybenhagyta. E közgyűlésen — mint akkor megírtuk — Man több heves kijelentést tett a megyei közpórház belső viszonyairól. E kijelentések az ott jelen volt orvosokkal azt sejtették, hogy a hétfői lapban megjelent amaz összes cikkek adatait, amelyek Posgay főorvos működésére vonatkoznak, Man dr. szolgáltatta.

Az orvosszövetség elnökségéhez ezután olyan beadvány érkezett, amely Man dr.-nak a szövetségből való kizárását hozta javaslatba. A beadvány tárgyalására ma délután rendkívüli közgyűlést hívott össze az elnökség. A közgyűlésen, amely zárt ajtók mögött folyt le, a kizárási indítványt elfogadták.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Kedd: Tancos huszárok, operett. Komlóssy vendégfelléptével. (B. bérlet).

Szerda: Erdészleány, operett. Zilahy-Singhoffer Vilma vendégfelléptével. (C. bérlet).

Csütörtök: Dollárkirálynő, operett. Zilahy-Singhoffer Vilma vendégfelléptével. (A. bérlet).

Péntek: Tatarjárás, operett. Zilahy-Singhoffer Vilma vendégfelléptével. (B. bérlet).

Szombat: Vörös tatar, színmű. Hegyesi Mari vendégfelléptével. (C. bérlet).

Vasárnap: Dulután: Félhelyekkel: Gül Baba, operett. Este: Rendes helyekkel: Lovodi árva, dráma. Hegyesi Mari vendégfelléptével. (A. bérlet).

Hétfő: Ordog, vígjáték. Zilahy Gyula vendégfelléptével.

* Az erdőkerülő fiai. Az Uránia-színház Sardou Viktornek, a hírneves francia írónak egy érdekes drámáját mutatja be, melyet a tavaly elhunyt nagy író direkt mozgóképének számára írt. Egy fiatal hadnagy tiszt kinevezése után szülőihez megy haza, hogy új rangjában bemutatkozzék. A földesur neje és a fiatal tiszt régi szerelme, a viszontlátásnál újból feléled és éjszakára randevut adnak egymásnak a kastélyban. Ugyanezen éjszaka a földesur és az apa vadászatra mennek. A gyanus lányomokra lesbe állnak és képzelhető az apa meglepetése, mikor a menekülőben fiára ismer. A földesur a menekülő után lő, de nem

talál. A hadnagy libegve ér haza, hol elmondja öcsésének, egy serdülő fiúnak kalandját. A gyermek megmenti bátyját, mikor a házba rohannak, az üldözött szepegve áll előttük és előmutatja az előző napon elorzott két vadkacsát. A földesur azon hiszemben, hogy a fiu éjszakai puskázáson volt, követeli megbüntetését, aztán eltávozik. A derék fiut boldogan ölelik keblükre apa és testvér. Gyönyörű vidéken játszódik le ez az esemény, ami külön is megemlést érdemel.

Millió házasság.

*

A színész szerencséje.

Ebben a kis történetben — írja az ötletes Mirácó vasárnapi csevegésében — egy homonovus-ról lesz szó, a budapesti Király-Színház legújabb szerződött tagjáról: Tóth Józsefről. Vidéki társulatoknál, legutóbb Szabadkán próbálta a szerencsét eddig, és pedig elég jó eredményrel, mert egy milliomos szabadkai lánynak lett a vőlegénye. Valahol a Tátrában ismerkedett össze a dúsgazdag lánnyal. Megszerették egymást, de persze, a leány szülei eleinte hallani sem akartak a házasságról. Tóth a szabadkai színházhoz került, vagyis abba a városba, ahol a szép és mint jeleztük, nem éppen szegénysorsu kis leány lakik. A kis lány szülei elment a színházba, egy páholyba ültek és onnét nézték a Varázskeringő előadását. Mikor aztán a hadnagy szerepében Tóth József kipenderült a színpadra, a szerelmes kis lány fennszóval így szólt a páholyban, hogy az egész közönség hallhatta:

— Vagy az övé leszek vagy — meghalok.

Nem halt meg. A szülők már nem tiltakoztak és a fiatalok megtartották az eljegyzést. Kikötötték azonban a szülők, hogy a vőlegény tekintélyes, nagy színházhoz jusson, a fővárosba. Tóth József ennelfogva feljött Budapestre, feltárta szívet Beöthy Lászlónak és kérte, hogy szerződtesse őt a Király-Színházhoz.

— Sajnálom, fiam, nem tehetek semmit. A Király-Színházban minden hely be van töltve, a színpadon épp úgy, mint a nézőtér.

De Tóth József nem tárgított:

— Már az mindegy, direktor ur. Én azért még remélek. Itt lakom Budapesten, a Royal-szállóban és ha szükség lesz rám, ha meggondolja a dolgot, üzenjen érttem.

A „Tancos huszárok” legutóbbi előadását veszély fenyegette. Raskó Géza hirtelen megbetegedett. Már-már bele kellett törődni a műsorváltozásba, midőn Beöthynek eszébe jutott, hogy hát hohó, itt van a Royalban Tóth József, el kéne hívatni.

Minek szaporítsuk a szót? Tóth József beugrott a Raskó szerepébe és olyan jól megállotta a helyét, hogy Beöthy azonnal szerződött. Így született meg a millió parti.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Uzorával vádolt lelkész. Többször megemlékeztünk már a bruszavói gör. kel. lelkész bünporéról, akit több rendbeli uzorával vádolnak. Miután a pörben több száz tanut kell kihallgatni, ami az államra nagy költséget róna, az igazságügyminiszter megengedte, hogy a pört a helyszínen tárgyalják. A monstre pör tárgyalása május hó 10-én kezdődik Boncesden.

§ Rablás az erdőben. Az aradi esküdtbíró-ság, amely most kezdette meg az áprilisi ciklust — ma tárgyalta Hora Tódor és Ruzsa Juon bünügyét, akik a múlt év május 30-án Backó Jánostól, aki a drauci erdőben sétált, hat korona tizenkét fillért elraboltak. A bíróság az esküdték verdiktje alapján első vádlottat 8 havi, a második vádlottat hat havi börtönbüntetésre ítélte.

HIREK.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 20-án az időjárás: enyhe, elvételve osapadék, zivatarok.

— Vilmos német császár balesete? Bécsből táviratozzák: A Schottenringen, a tőzsde közelében nyomtatott cédulákat árusítanak Corriere Israelitica címmel, melyek a következő polai táviratot közlik: Kurka Antal hajóorvos, Vimbarsk fregattorvos és Koll L. dr. Korfuba utaztak, hogy Vilmos császáron műtétet hajtsanak végre. Vilmos császár lenyelte egy halnak a szálkáját, mely a tápcsatornán át a tüdőbe jutott. A szálka nagy fájdalmakat és igen erős köhögési ingert okoz. Az orvosok Röntgen-sugarakkal vizsgálják a beteget, hogy a szálka pontos helyét megállapítsák, mert a gégetükörrel a szálkát nem tudták fölfedezni. A császár környezete nagyon aggódik. A császárnak éterbefecskendezéseket adnak, hogy a fájdalmakat csillapítsák. Ez a hír a tőzsdén is elterjedt, de nem talált hitelre. Azt hiszik, hogy az egész hír csak manőver. Korfuból közvetlenül eddig semmiféle híradás nem érkezett. Éjjel érkezett jelentés szerint a baleset hírét megeáfolták és misztifikációnak mondják.

— Kossuth Lajos Tódor választójogosultsága. Budapesti tudósítónk telefonálja: Kossuth Lajos Tódorra tudvalevőleg a ceglédi takarékpénztár ráíratta egyik házat, hogy magyar választói polgárságot nyerjen Kossuth most meglehangu levélben köszönte a takarékpénztár előzékenységet, de kijelentette, hogy alig gyakorolhatja a választói jogot, mert ugy édesatyja, mint ő még 1879-ben elvesztették az erre való jogosultságot.

— Az annekszió elismerése. Bécsből táviratozzák: Aerenthal báró külügyminiszter ma kapta kézhez az összes nagyhatalmak választát a berlini szerződés 25-ik pontjának megváltoztatására nézve. A válaszok szerint az összes nagyhatalmak kivétel nélkül hozzájárulnak a berlini szerződés 25-ik pontjának eltörléséhez és elismerik az anneksziót.

— Egy érdekes katona halála. Belovárról táviratozzák: Zsucik István nyugalmazott kapitány itt 83 éves korában meghalt. Az elhunyt, amikor 1848-ban mint fiatal hadnagy Szagmán állomásozott, a Horvátországba utazó Kossuth Lajost néhány napig fogva tartotta.

— Eltűnt hetvenezer forint. Érdekes feljelentés érkezett ma, — mint budapesti tudósítónk jelenti — a fővárosi rendőrséghez. Kállay Jánosné debreceni lakos panaszolta, hogy Babesky Mihály volt hatvani lakos 50—60 évvel ezelőtt hatvenezer forintot helyezett el a Pesti Hazai Első takarékpénztárnál akképen, hogy azt hetedizben való leszarmazottja veheti fel. Kállayné, aki a feltétel szerint a pénz felvételére jogosult volna, megkereste a bankot az összeg kifizetése iránt. Innét értesítették, hogy az alapszabályok értelmében 32 év eltelté után az elhelyezett betétek, ha senki sem jelentkezik, elévültek, egyébként a könyvekben nincs is nyoma a dolognak. Kállayné ismeretlen tettes ellen feljelentést tett, hogy ki vette fel a pénzt, vagy ki tüntette el az alapítványra vonatkozó iratokat.

— A Kossuth Lajos asztaltársaság ma este rendes heti ülést tartott a 8 8 8-asban. A Nagy Kálmán elnöke alatt tartott ülésen a Kossuth-szobor ércöntőjének nyugtáztak 10000 korona előleget, majd pedig az elnök tudatta, hogy a szobrázók sürgetik már az alapozási munkálatokat. Elhatározták, hogy az első kapavágásokat rövid időn belül testületileg teszik meg. Az ut-test átalakítási költségeit Barabás Béla dr. orsz. képviselő útján a miniszterium rendelkezési alapjából kéri.

— **Megszüntetett fegyelmi eljárás.** A polgármester belügyminiszteri utasításra fegyelmi eljárást indított három városi tisztviselő ellen. **Riedl István** rendőrfelügyelő, **Szuchy Károly** iktató és **Györgyössy Odön** katonaugyosztályi segéd tisztet vonták felelőségre egy érdekes sürgönynek a szövege miatt. A szerb háborus izgalom tetőpontját érte el, mikor a honvédelmi miniszter sürgönyileg arról értesítette a város polgármesterét, hogy a király elrendelte az annektált tartományokban lévő csapatok hadi létszámra leendő kiegészítését és azért meghagyja a városnak, hogy az e csapatok kötelekébe tartozó tartalékosoknak a fehérszínű behívójegyet kézbesítse. Az aradi lapok szövegében közölték a sürgönys e miatt indult meg nagy apparátussal az említett tisztviselők ellen a fegyelmi. **Riedl István** ügyeletes szolgálatot teljesített ama nevezetes éjszakán, mikor a sürgöny Aradra érkezett. Neki kézbesítette a távirat kihordó. Ő bontotta fel és juttatta a polgármesterhez. **Szuchy Károly** iktatta a rettentő államtitkot magában rejtő okmányt és **Györgyössy Odön** raktározta el a katonai ügyosztály többi porlepte aktái közé. A vizsgálat alkalmával kihallgatták a tisztviselőket s ezek természetesen az igazságot mondták meg és nyugodt lelkiismerettel diktálták jegyzőkönyvbe, hogy az újságíróknak ők semmi nemü felvilágosítással nem szolgáltak katonai ügyben, a sürgönys nekik meg nem mutatták. A vizsgálat ügyiratait **Varjassy** polgármester áttette a tiszt főügyészhez véleményezés céljából. Ma terjesztette be **Reicher Károly** főügyész jelentését a polgármesternek és azt javasolja, hogy szüntesse meg a további eljárást, mert arra sem kellő alap sem ok nincs. A vizsgálat egyetlen oly pozitív adatot sem volt képes produkálni, melyből kitűnnék, hogy az említett tisztviselőket bármilyen mulasztás vagy a hivatalos titok elárulása terhelné.

— **A vesztőhely megváltására.** A 13 vértanu kivégzési helyének megváltására Arad hatóságához újabban befolyt adományok: Eddig befolyt 10089 kor. 38 fill. Szöllősy Jenő dr. kolozsvári kir. ügyész gyűjtése 650 kor., Kisbirtokosok Szövetsége Orosháza 5 kor., Neuman Testvérek adománya 300 kor., Oshegyi József alispán Magyaróvár 10 kor., Cserszky Péter főszolgabíró Alsódereske 10 kor., „Gyergyó” lap gyűjtése 17 kor. 50 fill., Csongrádi főszolgabíró csongr. sport egyesület 10 kor., Murabaráti község gyűjtése 60 fill., Körösladányi ipartestület 13 kor. 60 fill., Pénzügyi bizt. orsz. egyes. Bpest 5 kor., Sárvári községi jegyző 17 kor., Jászapáti községi előjáróság 6 korona, Nemesvidi Ipartestület gyűjtése 10 kor. 70 fill., Szécsi Oszkár Serke 2 kor., Szabadkai máv. altiszti kör 22 kor. 80 fill., Zernek Károly (pozsonyi ügyvédi kamara) 100 kor., Községi előjáróság Darnya 1 kor., Községi előjáróság Feled 1 kor., Községi előjáróság Rimamurány 1 kor., Községi előjáróság Serke 1 kor., Jakab Ferenc tanár (győri kir. kat. tanítóképző) 37 kor. 16 fill., Agyai előjáróság 32 kor. 30 fill., Türkösi előjáróság 5 kor., Szabadkai ált. ipartestület 23 kor., Otilakai előjáróság 17 kor., Mattyasowszky Gyula torna-gyűjtése 14 kor. 20 fill., Nándorhegyi körjegyző 60 fill., Bézei Móric Szeged 24 kor. 60 fill., Sárkány Ferenc r. főkapitány Komárom 24 kor. 60 fill., Gyerővásárhelyi körjegyzőség 2 kor., Ditrői Ipartestület 21 kor., Elek Péter körjegyző Szabadfalu 1 kor., Kolozsvári ügyvédi kamara 20 kor., Aradi Athletikai Klub társasvácsora gyűjtése 102 kor. Összesen 11597 kor. 44 fill.

— **Elfogott kerékpártolvaj.** **Bartos Ede** aradi baromfi kereskedő kárára április 4-én kerékpárt loptak el. Az aradi rendőrség megindította a nyomozást és megkeresésére ma a makói rendőrség letartóztatta **Pós Istvánt**, aki beismerte a lopást és elmondta, hogy a kerékpárt a **Verzár-tanyán** egy béresnek adta el három koronáért.

— **Halálozás.** Özv. **Léwy Áronné** szül. **Freund Eleonora** április 17-én, élte 92-ik évében elhunyt Békéscsabán. Az elhunytban **Léwy Sámuel** tekintélyes csabai terménykereskedő édesanyját gyászolja.

— **Százezer koronás család.** Irtunk már arról, hogy **Ujlaki Sámuel** orosházi kereskedő váltók útján temérdek tudatlan parasztembert megcsalt, azután Amerikába szökött. Csalásairól most még a következő, aradi vonatkozású részleteket jelenti Békéscsabáról:

Ujlaki Sámuel gazságainak mind több és több áldozata jelentkezik, akik most nehéz pénzzel váltják meg felületességüket. A gépvásárlás ürügye alatt becsapott emberek száma ma már a százat meghaladja és **Ujlaki Sámuel** üzelmének nagy kiterjedését bizonyítja, hogy nemcsak Orosháza területén, de még a szomszédos vármegyékben is akadt áldozat a horgára. Nemcsak magánosokat csapott be, de még egyes községeket is, ha arra alkalom kínálkozott neki. Magyar-Bánhegyes bírája és jegyzője is fizet a vele való ismeretségért vagy 320 koronát. Feleskendőt adott el ezeknek **Ujlaki** és a vételár hátralékáról, 320 koronáról váltót adtak, mely még a múlt év augusztus 1-én lejárt. Az esedékesség napján a hátralékot be is küldték Ujlakinak postautalványon, de a váltót nem követelték tőle vissza. Az élelmes **Ujlaki** szabályszerűen nyugtázta is az átvett összeget, de a váltóról egy szót sem szólt levelében. Még októberben eszkomptáltatta azt **Engel Jakab** aradi kereskedőnél, aki most perli a jegyzőt és a bírót a váltó összege erejéig. Ugy látszik, hogy **Engel** valami élénk üzleti összeköttetésben lehetett Ujlakival, mert különben érthetetlen lenne, hogy minden manipuláció útján szerzett váltót nála eszkomptáltatott volna. Jó volna, ha a hatóság is bele nézne ennek az embernek az üzleti könyveibe.

— **Agyonlőtt urinő.** Szabadkáról táviratoznak: Ma este hét órakor a **Palicsra** vezető országon **Haverda** Boldizsár ügyvéd feleségét agyonlőtték. **Haverdáné** a szülőben tartózkodott, ahonnan a villamos állomás felé igyekezett. Egyszerre egy sötét ruhába öltözött fiatal ember ugrott elé, aki minden előzmény nélkül revolveréből rá lőtt. Az öreg asszony egy jajkiáltással összeesett és nyomban meghalt. **Haverdáné** gazdag asszony volt és pénzkölcsönadással foglalkozott. Azt hiszik, egyik adása ölte meg.

— **A szerzetes regénye.** Megirtuk, hogy **Podolszky Szolamusz** János volt szerzetes, aki hét nyelven beszél, a békéscsabai vasuti állomásnál evőeszköz tisztító lett. A volt szerzetes, aki szerelmi kaland miatt vetette le a reverendát, most nevelői állást kapott **Lázár István** nemőci földbirtokos házábanál. Terveiről csak azt mondta egy csabai hírlapírónak, hogy egyelőre tanít és tanul. Később könyvet fog írni a kolostorok titkos világáról, ahol minden lehet az otlakó, csak ember nem.

— **Agyonlőtt cseléd lány.** **Putá** Demeter aradmegyei szenttamási pusztáján **Lázár Péter** 17 éves béres a gazdájának a ház tornácán felakasztva volt vadászfegyverével agyonlötötte **Surman Regina** 14 éves cseléd lányt. A fiut letartóztatták. Azt vallja, hogy a lányt véletlenül lötötte agyon. Azt hitte, hogy a fegyver nincs megtöltve és ezért játszott a puskával, amely elsült és a leányt megölte.

— **Katonák szabadságolása az aratásra.** A hadügyi kormány ebben az évben is fog az aratás idejére szabadságot adni azoknak a katonáknak, akik mint gazdálkodók, vagy mint mezei munkások kívánnak résztvenni az aratásban.

— **Halál a rossz feleség miatt.** Marosvásárhelyről jelentik: **Adameszku Valér** oláhsályi földbirtokos tegnap Marosvásárhelyre jött és megszállott a **Godt-féle** vendéglőben. Szobát kérve, bezárkózott, a falat teleírta közmondásokkal és azután revolverből agyonlötötte magát. Papírlapot találtak az asztalon, melyben azt írja: Feleségem hanyagsága és rossz magaviselete miatt követtem el öngyilkosságot. Megmaradt pénzemet osszák fel azok között, kik nekem gödröt ásnak.

— **Drákói ítélet.** Akiknek ezentul cseléd kell, az ne a zupringerhez, hanem Arad szabad királyi város kihágási bíróságához forduljanak. Ott kitálták a helyes módját annak, mint lehet a cselédek erkölcsösekké, hüekké és törvénytisztelőkké tenni. Egyszerű ez a módszer, ha mosolyogni való is. De boldog, aki hisz a hatásában. Azt a cselédet például, aki oly ostoba, hogy a hadsereg iránt lángol ugyan, de szeretőjét őrmestertől lefelé nézi ki már, előre gyászt ölthet, vagy lemondhat. Mert ha nem és a rendőr meglátja őt egy szegény közhuszár karján éjjel sétálni, akkor előállítatik és ötven koronára büntetettik, vagy három napra elzárattatik. Először azért, mert a gazdája iránt tartozó köteles hűséget megszegte. Ha ezzel a szép mondással nem találna megvigasztalódnai, akkor gondoljon arra, hogy az aradi kihágási bíróságnál megbecsülik a cselédek és kauciót kérnek tőle ha a hadsereggel lép érintkezésbe őrmestertől lefelé, épúgy mintha lefelé tenué. Nagy Marcsa ma eléggé csodálkozott, mikor előtte az ítéletet kihirdették, hogy ennyire megbecsülték.

— Felebbez? — kérdezte a bíró.

— Igen, mondta a Marcsa nem bírván el ezt a nagy becsületet.

A tanácshoz kerül az ítélet, mely bizonyára mosolyogva szállítja le a minimumra, lehetővé téve, hogy a közhuszár kaució nélkül is választhasson magának szeretőt Marcsák meg a Julcsák közül. De még a nagyságak miatt is, akik az aradi bíróság ítélete folytán elvesztik nemsokára azokat a cselédeket is, akik megszegik a gazdájuk iránt tartozó hűségüket.

— **Kifosztott pénzeslevel.** Budapesti tudósítónk jelenti: A Hazai bank rt. igazgatósága feljelentést tett a budapesti rendőrségen, hogy egy pénzes levele, amelyet a vámosmikolai takarékpénztár április 12-én 7260 korona tartalommal küldött el címére, üresen érkezett meg. A budapesti rendőrség által kiküldött detektívek megállapították, hogy a pénzeslevel tartalmát **Bognár István** vámosmikolai takarékpénztári szolga lopta el. Letartóztatták.

— **Gyilkos cigányok.** Nagyszalontáról táviratozzák: **Czakó Vendel** itteni gazdálkodót, aki 8 cigánnyal valami munkabér miatt összevesztett, a cigányok csákánnyal agyonverték. Négy cigányt letartóztattak, a többi megszökött.

— **Fejfájás, szédülés, szivdobogás** legtöbbször csak makacs székrekedésnek következménye. Ha reggelenként éhgyomorral 1/2 pohár valódi **Ferenc József**-keserűvizet iszik, természetes, tehát ártalmatlan módon fog rendszeres bél-működést elérni, miáltal az előbbi pangással járó kellemetlen tünetek is csakhamar megszűnnek. Ajánlatos csakis „Ferenc József“-keserűvizet kérni, mert több csekély értékű vizcsalódásig hasonló címkével van fogalomban.

— **Tulzsfolt raktár miatt** minden a raktáron levő összes ékszeremet, arany és ezüst, valamint acél különlegességi férfi és női óráimat, láncok, gyűrűk, karperecek, valamint óriási valódi ezüst áru raktáromat u. m. tálcák, kosarak és sok száz más darabok, nemkülönbön — elsősorú nehez tüzi ezüstölt „Chinai ezüst“ áruimat beszerzési áron árusítom. A n. é. közönség szives látogatásáért esd **Weinberger Ferenc** Arad, Andrassy-tér 20. 1445

— **A Gambrinus éttermében** állandóan mozgófénykép. Minden vasárnap délután félöt órakor gyermekelőadás. Tisztelettel **Kánya Géza** 1367

— **Francia likörök** legbiztosabb készítésére, — házilag — 1 üveg likör aroma **Vojtek és Weisznál.** 171

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Május. Nagyon rossz. Nem közölhető.

N. N. Nem tudunk róla bővebb információt adni. A küldeményt köszönjük.

A cukorbetegségről. Szaklapba való.

Braun Gusztáv

asztalos, ARAD, Vörösmarthy-utca 3. sz. Telefon 633.

Készít irodai-, üzleti- és bútorterendezéseket a legjutányosabb árakon.

1607

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Egy aradi gyár vesztesége. Az Aradi első gőztégla-, cserép- és agyagárugyár részvénytársaság most teszi közzé második évi mérlegét. A mérleg 200,000 korona alaptőke mellett 78,177 K 95 fillér veszteséget tüntet ki. Ez a tekintélyes veszteség arra indítja az igazgatóságot, hogy az április 29-én tartandó közgyűlésnek előterjesztést tegyen az alaptőke leszállítása és elsőbbségi kötvények kibocsátása iránt. A mint értesülünk, a részvényeket azok értékének ötven százalékáig fogják lebélyegezni s ezt pótolják százezer korona összegű elsőbbségi kötvény kibocsátásával.

Budapesti áru- és értéktársada.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, április 19.

Vételkedv gyenge, kínálat mérsékelt. Elkelt: 8 ezer méterháza 5—10 fillérei magasabb árakon.

Az árak 50 kilonként számítva:

	Deli zárlat	2 órai zárlat
Buza áprilisra ...	14.34—14.33	14.36—14.37
Tengeri májusra ...	7.59—7.59	7.54—7.55
Rozs áprilisra ...	10.85—10.85	10.84—10.85
Buza májusra ...	14.14—14.15	14.3—14.14
Zab áprilisra ...	8.90—8.91	8.90—8.91
Buza 1909 októberre ...	11.68—11.69	11.70—11.71
Rozs októberre ...	9.28—9.29	9.27—9.28

Zárul 5 órakor.

Osztály hitelrészvény ...	631.—
Magyar hitelrészvény ...	736.75
Közúti vasút részvény ...	185.—
Városi villamos vasúti részvény ...	268.25

Budapest kőbányai sertéskereskedelem.

— Április 19 —

Magyar elsőrendű: Öreg nehez páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közep páronként 400—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehez páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 143—144 fillérig; fiatal közep páronként 240—280 kilogrammig terjedő súlyban 145—147 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 145—147 fillérig.

Szorbai: Nehez páronként 260 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közep páronként 240—260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.

Sertésletszám: Április 17. napján volt készlet 22,72 darab, április 17. napján felhajtott 473 darab, április 17. napján elszállított 238 darab, április 18. napjára maradt készletben 23,49 darab.

A bizott sertés üzlet irányzata: élénke b.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1909. évi április hó 20-án:

B) bérlet. B) bérlet.

Táncos huszárok.

Operette 3 felvonásban. Irta: Rajna Ferenc. Zenjét szerzette Szirmai Albert Szép Ernő verseire.

SZEMÉLYEK:

Hubert Egan	Faludy K.	Dürnstein	Kuleser L.
Van Flügen	Dolly Lajos.	Erna, felesége	Lászy Antal.
Van Saarburg	Ditrői Mor.	Hertzs, leánya	Kun Irén.
Canitius	Polgár S.	Dr. Frobiokker	Ladizslay J.
Herma, neje	Benkőné.	Proksch Libor	L. övey Leó.
Thea, leányuk	Komlóssy E.	Ede, fia	Sz. Rontay B.

Közdete este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor: 1909. április hó 20-án, kedd:

1. A tabornok menyasszonya. Bohózat — 2. A kavics-törő. Dráma. — 3. Az első éretabot. Komikus. — 4. A méltatlan. Laványosság. — 5. A vesztés. Bohózat. — 6. Zambózi. Természet után. — 7. Szünidél gyermektelep. Természet után. — 8. Az önkéntes bajai. Bohózat.

9. Az erdőkerülő fiata.

Dráma. Irta: Viktor Sardou. Előadják az Odeon. Vaudeville és Varieté tagjai.

Előadások délután 6, este fél 8 és 9 órakor.

Az előadásra háromkor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 93. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrázda.

NYILTÉR.*

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon rokon, jóbarát és ismerősnek, kik felejtethetlen férjem, illetve atyánk végtisztességén megjelenni kegyesek voltak s részvétükkel fájdalomukat enyhítették; különösen az aradi máv. üzletvezetőség tisztviselő karának, valamint az aradi máv. dallegyetnek mondunk ezuton halás köszönetet.

Arad, 1909. április hó 16-án. 1626

Özv. Benkő Károlyné és családja.

Szivarok hüvelyek nagy választékban.

Occasio!

Valódi keleti szőnyegek

direkt behozatal Konstantinápolyból

csak e hó 29-ig

1630 Andrassy-tér, Fischer Eliz palota.

Naponta többször frissen pörkölt kávé

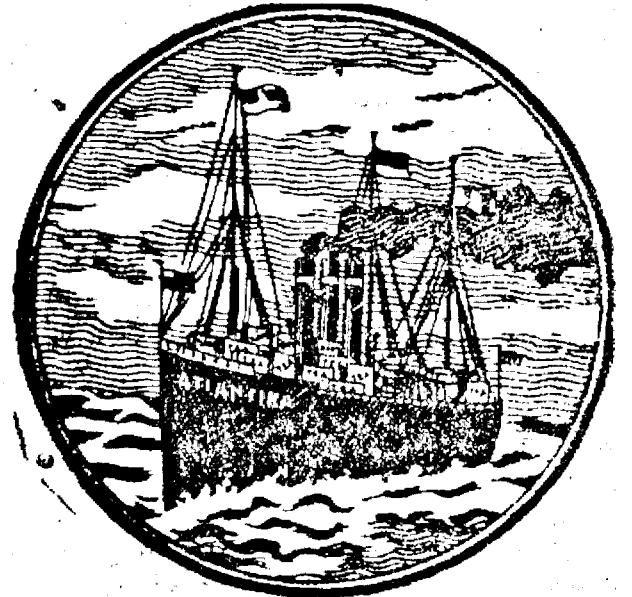
fűszer és illatszer KÁROS SZAGÁTÓL mentesen

Csakis az

Atlantika

kávé és tea behozatalnál kapható.

Villanyüzemű kávépörkölőnk működésben látható a kirakatban.

Arad, Andrassy-tér 20. Fischer Eliz-palota.

Városi és megyei telefon 609.

Valódi brünni szövetek

az 1909. évi tavaszi és nyári idényre.

Egy szelvény	1 szelvény 7 korona
3.10 m. hosszú	1 szelvény 10 korona
teljes férfiruhához (kabát, nadrág és mellény)	1 szelvény 12 korona
elégendő, csak	1 szelvény 15 korona
	1 szelvény 17 korona
	1 szelvény 18 korona
	1 szelvény 20 korona

Egy szelvényt fekete szalendruhához 20—K-ért, szintny felöltőszövetet, turistalódot, helyenkemgarut stb. gyári árakon küld a mint megbízható és szolid cég mindent itt len éri postfoggyári raktár 5891

Siegel-Imhof Brünn.

Minták ingyen és bérmentve.

Az előnyök, a melyeket a magánvevő élvez, ha szövetségüket közvetlen Siegel-Imhof cégnél, a gyári piacon rendeli meg, igen jelentékenyek. Szabott, legolcsóbb árak. Óriási választék. Mintahű, figyelmes kiszolgálás, még a legkisebb rendelésnél is, teljesen friss árúban.

Megérkeztek a legjobb és legszebb Jégszekrények melyek kevés jéggel kitűnően hűtenek.

Szabó Albert 6 Felsője József főherceg udvari szállítója, üveg, porcellán, kámpa és konyhaberendezési cikkek raktára Arad. — Telefon szám 239. 3913

APRO HIRDETÉSEK.**Babuska.**

22. ismét 2. o. Ml. 8 napra L—
megyek viszontlátásig csókolt Sa-
rolta. 1628

Társat keresek

egy kitűnő találmány értékesítő-
éséhez 2000 kor. hozzájárulással.
Megkereséseket „Biztos siker”
jelige alatt a kiadóhivatalba ké-
rek. 1625

Gazdaságban

sok évi gyakorlattal bíró 2000 K.
óvadékkal rendelkező nős fiatal
egyen kitűnő bizonyítványokkal
gazdaságban, vagy más bizalmi
állásra ajánlkozik. Állást azonnal
elfoglalhatja. Szíves megkeresése-
ket „Megbízható” jelige alatt a
kiadóhivatal továbbít. 1619

Korcsok vidéken

jobb forgalmu vendéglőt vagy egy
jobb korcsmát vagy kantint ha-
szonbérbe italmérésrel. Vagy egy
nagyobb italmérést óvadékkal. —
Rabotka vendéglős, Kurtics. 1622

Alkalmi vétel.

Diszes consol tükör jutányos áron
eladó. Cím a kiadóhivatalban. 1629

Eladó magánlak

6 szoba, fürdőszoba, nagy kert.
Tökölly Imre-utca. (Halász-utca) 45.
sz. 1471

Májustól kiadó

egy nagy terem bármilyen célra.
Boczkó-utca 8. sz. 1507

Szőlőkaró

száraz, legolesőbban bármily meny-
nyiségben kapható, Cukor László-
nál, Aradon és Lippán. 1586

Mészárosnak, hentesnek

vagy vendéglősnek alkalmas új
jég-szekrény eladó. Cím a ki-
adóhivatalban. 1585

Szováta gyógyfürdőn

fürdőidényre butorozott szobákra
előjegyzést elfogad Benkő Gyu-
láné, Orczy-utca 1. szám. 1585

Kereskedelmi

alkalmazott, óvadékkal rendelke-
zik kitűnő referenciákkal, bizalmi
állást keres. Cím a kiadóhivatal-
ban. 1618

Jég

kapható háztartási célokra naponta
házhöz szállítva. Petőfi-u. 7a. —
Telephon 199. sz. 1292

Jég-szekrény,

jéggel együtt, részletre kapható
Husserl Manó jég-szekrénygyára Arad
Szt.-Pál-utca 11. Telephon 348. 1524

Eladó Kiss Ernő-utca 9. sz. hár,
nagy telek, kerttel. Értekezhetni
Kiss Ernő-utca 11. alatt. 1560

Veszek könyvtárakat

egyedül könyveket, Lexiconokat stb.
Nagy raktár antiquar könyvekben
Ingusz I. és Fia könyvkereskedése
Arad, Telephon 517. 173

Fényképészeti cikkek.

Bármily gyártmányu fényképező
gépeket előnyös részletfizetésre.
Fényképészeti lencsék bármely mi-
nőségben, s az összes fényképé-
szeti kellékek és újdonságok rend-
kívüli előnyárban. Bloch H. papir-
kereskedése és könyvnyomdája.
Fényképészeti cikkek gyári rak-
tára. Telephon 126. sz. 600 oldalas
árjegyzék kívánára ingyen. Vi-
dēki rendelésekhez részletes hasz-
nálati utasítás és újdonságok is-
mertetése lesz mellékelve. 1215

Van szerencsém

a n. é. közönség b. figyelmét fel-
hívni címemre, hol a legmagasabb
árban veszek uraságtól levetett
férfi ruhát, városi és utazó bundát
és mindenféle egyenruhát helyben
és vidéken. Bleier I. zsidóár, Szent
Pál-u. 12. 5481

Keresünk

egy ügyes tapasztalt géplakatost
cement megmunkáló gépek gyár-
tásához mint előmunkást. Solymos
Testvérek, Arad Kölcsey-utca 6-7.

Veszek könyvtárakat

és hangjegyeket legmagasabb ára-
kon egy helyben mint vidéken is.
Könyvtárak kiegészítése és beren-
dezése. Antiquar könyvek nagy
készlete. Irodai cikkek, nyomtat-
ványok. Kerpel Izsó könyv-, papir-
kereskedése és kölcsönkönyvtára
Aradon. 262

Jelzőlog,
váltó és
tisztviselő

kölcsönöket

legelőnyösebben eszközöl 1513

Vig Lajos

hitelközvetítő irodája
Arad, Árpád-ter 5. sz.
Városi és megyei telefon 671.

Kész butoreladás.

A tavaszi idény beálltával aján-
lom a n. é. közönségnek kitűnő
minőségű 1643

kész butoraimat

és olyanok készítésére megrende-
léseket készséggel elfogadok.

VARGA JÓZSEF,

Arad, Kápolna-utca 6b.

Uj asztalos műhely.

Van szerencsém a n. é. közönségnek
szíves tudomására hozni, hogy Wesse-
lény-utca 1. szám alatt a mai kor
igényeinek megfelelőleg felszerelve

**épület- és butor-asz-
talos-műhelyt**

nyitottam.

Számos éveken át mint vezető műkö-
dtem Sebessy Ferenc ur műhelyében, itt
szerzett tapasztalataim alapján kellő szak-
képzettséggel rendelkezem.

Elvállalok minden e szakmába vágó
munkát, u. m. épület, butor, portálé
és irodai berendezéseket legszebb kivitel-
ben, a legutányosabb árban.

Szíves pártfogást kérve, maradtam ki-
váltó tisztelettel 1611

Olmützer Károly

épület- és butor-asztalos.

Vidēki gyáripari vállalat
egy hadkötelezettségének ele-
get tett, román nyelvet is be-
szélő, magyar és német leve-
lezésben, valamint könyvvitel-
ben tökéletesen jártas

hivatalnokot**keres.**

Pályázatokban fizetési lge
nyek megjelölendők.

Építkezési szakmán műkö-
dötték és személyesen je-
lentkezők előnyben részesül-
nek. 1621

Bővebb felvilágosítással
szolgálok a kiadóhivatal.

1909. V. 299/2. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó
az 1881. évi LX. t.-cikk 102. §-a
értelmében ezennel közhírré teszi,
hogy az aradi kir. járásbíróóság
1909. V. 299/2. számú végzése
által Kalmár József aradi lakos
végrehajtató javára 404 kor. 60
fill. tőke és járulékaik erejéig el-
rendelt (kielégítési, biztosítási)
vé. rehajtás alkalmával bíróság
le- és felülfiglalt és 687 koronára
becsült fenyő-pallók, gerendák és
egyeb építkezéshez szolgáló ingó-
ságok nyilvános árverés útján el-
adatnak.

Mely árverésnek a helyszínen,
vagyis Aradon, Sága Koszoru-utca
4. sz. alatt leendő eszközlésére
1909. évi április hó 22. napjának
d. u. 3 órája haráridőül kitévetik
és ahhoz a venni szándékozók
ezennel oly megjegyzéssel hivatnak
meg, hogy az érintett ingóságok
ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-c.
107. §-a értelmében a legtöbbet
ígérőnek becsáron alul is eladatni
fognak.

Az árverezendő ingóságok
vételára az 1881. évi LX. t.-cikk
108. §-ában megállapított föltéte-
lek szerint lesz kifizetendő

Kelt Aradon, 1909. évi április
hó 8. napján.

Győrffy Arnold,
bíróági végrehajtó.

1641

Allandó**Győr és gépirási tanfolyam!**

Uj kurzus négy óra terjedőleg.
Megnyilik május 1-én
kiváló tanerő vezetése mellett.
Beiratkozás naponta!

Mindennemű gépirási és kőszokszoro-
sítási munka elvállalása!

Nagy írógépkellék-raktár a legjobb
minőségben.

Író- és számológép javító műhely.

Ziffer és Molnár

összes írógépek műszaki intézete 1921

Arad, Szabadság-ter 16. sz.
Domány-palota Telephon 513.

Segédjegyző

— okleveles — ki az
adóügy, kataszter,
anyakönyv, községi
számadások elkészí-
tésében tökéletes jár-
tassággal bír, május
1-ére vagy előbb is

állást keres.

Megkeresések e lap
kiadóhivatalához „Se-
gédjegyző” cím alatt
kéretnek. 1620

Mosóda átvétel!

Van szerencsém a n. é. városi és vi-
dēki közönségét értesíteni, hogy az Arad
Deák Ferenc-utca 7. sz. alatt levő
Ernt-féle

mosó és vasaló intézetet

átvettem és saját vezetésem alatt azt a
legmodernebbben berendezve fo ytatom.

Elvállalok tisztítás és vasa árra
mindennemű fehérneműt és függönyö-
ket legutányosabb szabott árak mellett
Kivánatra házhoz megyek és haza is száll-
lít k.

Szíves pártfogást kér 1644

Szabó Bálintné

Deák Ferenc-utca 7.

Fióközlet Fábán-utca II.**Milliók!****Milliók!****SZANIN**

Milliók!

szerzőjétől

Milliók!

Milliók!

Kapható minden köny-
kereskedésben ára K 2.40

**A KEZET
3
NAP ALATT**

„MOLLY“

**BÁRSONYPUHÁVÁ
ÉS
HABFEHÉRRÉ TESZI.**

Elismerő levelek

TORV. VÉDVE.

TORV. VÉDVE.

Kitünő hatású

Egy üveg ára 1 korona.

„MOLLY“

Egy üveg ára 1 korona.

KÉZFINOMÍTÓ

Tekintetes Hanzu Nestor urnak Arad.

Az ön által készített és forgalomba hozott „Molly“ kézfinomító szert — eredeti csomagolásban — tüzetesen megvizsgáltam és abban ásványi mérgeket vagy maró alkotórészeket nem találtam, amiért is az Ön által nekem bemutatott „Molly“ kézfinomító szert közegészségügyi szempontból teljesen kifogástalan minőségűnek jelentem ki.
Budapest, 1909. március 19-én.

1342

Dr. Telbisz János,
kir. keresked. törvényszéki hitesvegyész.

Tek. Hanzu Nestor urnak
droguista

Arad.

Az ön által készített Molly kézfinomítót hosszabb időn át használván, elhatároztam, hogy ezen kiváló minőségű bőrfinomító és ápoló szert a jövőben állandóan használni fogom. Felkérem tehát, szíveskedjék részemre újból néhány üveget küldeni.
Arad, 1909. március hó 10-én.

Tisztelettel
Érv. Andrányi Károlyné.

Tek. Hanzu Nestor urnak
Vörös Kereszt Drogeria

Arad.

A Molly kézfinomítót megkaptam és örömmel tudatom, hogy annak kitünő hatása valóban meglepett, már az első használat után a kezeknek bámulatos puhaságot és fehérséget kölcsönöz. Szíveskedjék részemre utánvét mellett még 4 üveggel küldeni.
Mácsa, 1909. március 7-én.

Tisztelettel
Cseikó Árpádné.

Igen tisztelt Hanzu ur!

Hálával tartozom Önnek, amiért felhívta figyelmemet a Molly kézfinomító szerre. Mondhatom, nagyon megvagyok elégedve az eredménynyel s azóta folyton csak e kellemes és kitünő hatású szert használom — a kezét már rövid használat után finomná és fehérré teszi. Azonkívül a hideg szél nem repeszti fel többé a bőrt, bárkinék is a legmelegebben ajánlhatom.
Zaránd, 1909. március hó 11-én.

Kitünő tisztelettel
Szalay Irené.

Tek. Hanzu Nestor urnak
Drogeria a „Vörös Kereszt“-hez

Arad.

Az ön által feltalált Molly kézfinomítót kiváló jónak találom és ezentúl csakis ezt fogom használni.
Arad, 1909. március hó 13-án.

Tisztelettel
Érv. Jakabffy Zoltánné.

Tek. Hanzu Nestor urnak
Arad.

Arad.

A múlt alkalommal ön által ajánlott kézfinomító kitünően bevált. Küldjön részemre utánvét mellett 3 üveggel.
Székesút, 1909. március 3-án.

Tisztelettel
Friedrich Istváné.

Tek. Hanzu Nestor urnak
droguista

Arad.

Az ön Molly kézfinomítója teljes megelégedésemre szolgált, igen kellemesen puhít és fehérit, miért is ismerőseim körében szívesen fogom ajánlani.
Budapest, 1909. március 4-én.

Papp Lente.

A „MOLLY“ kézfinomító vidékre szállítva 3 üveg rendelésénél ingyen csomagolás és bérmentve. Aradon kapható: gutori Földes Kelemen, Vojtek Kálmán, Kárpáti János gyógyszerész uraknál és a készítőnél, HANZU NESTOR

Vöröskereszt Drogeria

Arad, Weitzer János-utca 2. sz.